

Mārijas Vēstis

Ilustrēts nedēļas šurnāls sievietēm,
literatūrai, mākslai un veselībai.

N° 32.

1909. gadā.

Iznākt trešdienās.

Saturs:

Egoisms un altruisms. Profesora Dr. Friedricha Paulšena. (Beigas.)

Laukstrādnieku sabūms un stahvolis Vidzemē. XVIII. Dr. Adolfa Agthes.

D. Beķeta tautas dzejas psiholoģija un latviešu tautas dzejmas. Prof. P. Schmidta.

Kad druva breest. Renē Basena romāns. No franču valodas tulkojis.

Pee jauna tēpa. S. Nadsona dzejolis. Jaunatā modes paradības.

Apstāts: Siniņu komiķu vakara sapulzēs. Dažādas siņas un pasīojumi.

Bildes: Raude pee Lufuma. 1904. — Raudes fanatorija. 1905. — Kunda parks. — Zepelins virs Keļnes. — Stāts īs ģenerālstreika deenam Svedrijā. — Turku jaunezeltais Kreta gubernators.

Abonešanas maksa

Ar peesūtīšanu cēšēmē:		Rīgā saņemot:		Ar peesūtīšanu ārēmē:	
Par gabu	5 rēl. 50 kap.	Par gabu	2 rēl. 50 kap.	Par gabu	5 rēl. — kap.
" 1/2 gabu	2 " — "	" 1/2 gabu	1 " 80 "	" 1/2 gabu	2 " 50 "
" 1/4 gabu	1 " — "	" 1/4 gabu	— " 75 "	" 1/4 gabu	1 " 25 "

Numurs maksa 10 kap.; Istra adresēs maksa 10 kap. Sībiņojumi maksa 10 kap. par veeņstēģu smalku riņķu.

II. Rīg. Krahj-Aisdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

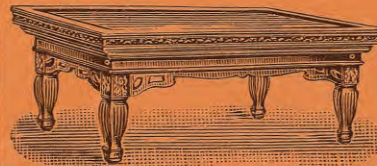
Ūsenem noguldījumus no 1 rubļa sablot un maksā 5—6 procentus; par tefošu rehtinu 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tuhtit bes usteifšanas.
Ūfneefs aifrehtumums pret wehtšpapiereem, obligazijam, galweneekem un perfonigu drofšibu.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Sahrku magafina J. Kiege,

Rīgā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Biljardu fabrika J. Kiege,

Rīgā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Rannuma, ahdas, fīlītistās, puhschla un dšimuma flimibās it-beenas no plst. 9—1 un no 6—1/2 9 w. No pulst. 5—6 w. itf damas un behrus. Rīgā, Maršalu eelā 8, tuvou pee Grehzneku eelas.

Dr. Machtus.

Dr. Kliorin,

ahdas an dšimuma flimibās praktifeju wasarā Ūlgezemā, Emmas eelā Nr. 1, no pulst. 4—8.

Ūsenemu ahdas, puhschla un wenerifkno flimneekno sawā privat-flinā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-ča no Dširnawu eelas), no plst. 9—11 un no 5—8 un bes tam otrbeenas no plst. 7—8 watarā.

Dr. J. Kraukst.

W. K. Kiessling,

Rīgā, piano magafina,
L. Jehkaba eelā 8, blakus birschai.

**Fligeli,
Piano,
Harmoniumi,**

Klaweeru spehles aparati,
Noschu škapji
tikai labakee fabrikati par mehrenām
zenam.

☉ Kafijas aht-dedsinatawa
"NEKTAR"
peedahwā weenmehr swaigi
dedsinatu un maltu kafiju par
lofi mehrenām zen. Ari nededsinatu-kafiju, tehju, zuku ru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
☉ Eeja no Romanowa eelas. ☉

Dr. P. Jurjana wezmahtu škola, Rīgā (ar krona teefbam).

Ūaunu skolneetšču Ūsnemšchana katru deenu no 3—5.
Tuwalas finās pee Dr. P. Jurjana, Alberta eelā 2a. Telef. 3739.

P. Stabuscha

2=klasu škola preefšch sehneem,
Dširnawu eelā Nr. 74,

fagatawofschonai Ūf eestahfchanos gimnastijās,
real- un komerzškolās.

P. Stabusch

8=kl. seeweefschu privatgimnastija
ar krona skolu teefbam
Dširnawu eelā Nr. 74, ds. 16.

Ūaunu skolneetšču peeteifschanas, sablot no 3. augusta katru deenu no pulst. 10—2.

Peeteizotees kopā ar luhgumratšu jaefneefs krusamā sīhme, batu sīhme un perfonas apleeziba.

Ūsnemšchanas ekfamenti 17. augustā.

Wahzibu saktums 21. augustā.

Luhgumratšu blanketes dabujamas gimnastijas kanzejā.

Školneezes Ūsnem ari panfijā.

Rīgas Pilschetas Lombards.

No 4. septembra 1908. g. līhds 17. septembrim 1908. g. eekflatas leetas no Nr. A 194040 līhds Nr. A 200108, tā ari eekflatas leetas Lombarda nodatā I no 4. septembra 1908. g. līhds 17. septembrim 1908. g., no līhlu sīhmes Nr. 82803 līhds Nr. 83773 (ja nebuhtu jau ispiertās waj pagarinatas) nahs 19. un 20. augustā 1909. g.

pulksten 10 pr. pusdeenas,

Pilschetas Lombarda telhās, Sirgu eelā Nr. 12,

isuhtrupeschanā.

Pehedejais terminsch preefšch augšchejo līhlu pagarinaschanas waj ispiertšchanas ir deena preefšch isuhtrupeschanas. — Ūhtrupē panadhtee pahrsolijumi teel pehz 8 deenam pehz līhlu sīhmes usrahdoifschanas itmaksati.

Mahjas Weefis

Nr. 32.

Rīgā, 12. augustā 1909. g.

54. gada gabjums.

Egoisms un altruisms.

Profesora Dr. Friedricha Pautsena.
(Beigas.)

5. Pēfprauschu dāfčas pēfšmes par evoluzionistiskās teorijas atteezību us pretstatu starp egoismu un altruismu.

War littees un ir art apgalwots, ka no evoluzijas isejochā morales filosofija nespehjet konstruet fozialos tikumus; stiprums un gudriba un spars sawu intereschu panahfchanai war zeltees zaur dabisku waislas iswehli, bet nekad pascha aprobeschofchanās un pat usupureschanās; jo nesaudfigati kahds indiwids weizina sawas intereses, jo stiprafam tam zitadi weenados apstahkos wajaga buht; un dabisfai waislas iswehlei tad nu wajadsetu attihstīt schahdu tipu. Ewoluzionistiskai moralei tahdu ari wajadsetu usstatit par wislabati peemehrotu un wina attihstību atsiht par labu: nesaudfigakais egoisms dod wisleelako spehlu pascham nahst preefschagalā un tā tad safneegt wisleelako pilnību.

Us to jafaka: tas buhtu tā, ja zilweft dšhwotu tā isoletas buhtnes. Bet wini dšhwo un war tā zilweft dšhwot weenigi kopibās un saweenibās, ziltis un tautās. Plehsouu kustonis dšhwo weentufsch, wismaf leelakā data to, un te schis tips pateescham attihstijees. Bet kas zilweku padarijis pahratu par wiseem ziteem dšhwneekem, ari par wisstiprakeem un wisniknakeem swehreem, tās ir wina sewischfās dahwanas us kopigu dšhwofchanu un sabeedristu rihkofchanos, ar to stahw sakarā walodas un jehgas attihstifchanās un no tam atkal darba rihfu isgudrofchana. Zaur daudsu indiwidu saweenofchanos us mehka konzentristu safneegschanu rodas leelee panahfumi. Tahdos apstahkos foziabilitate top par ihpafchību, kura sekme dšhwi; un tapeh; tahdas tad ari ir ihpafchības, us kuzām ta dibinajas: ustiziba pret beedreem, peemihliba un paklawfba zihnas beedru wadoneem, lihds pascha intereschu un pat dšhwības usupureschanai. Bet scho ihpafchību safnes atkal mellejamās padewibā un pietatē pret fozialo wisumu un pret wiseem ta lojekfeem. Preefsch fozialas buhtnes wisas schahdas

ihpafchības ir tahdas, kuras ustura dšhwību un tās war titt raditas zaur dabisku islasu. Sewischi tās darbofees un attihstifees zihnā usturas deht, tahdu ziltis un tautas pastahwigi wed sawā starpā; zilweks zilwekam ir wisbihstamakais eenaidneeks. Jo wairaf dšhwe isweidojas par zilfchu un tautu zihnu deht interesem, waldischanas un elksstenzes, jo stiprats speedeens no ahreenes, jo wajadfigaka un jo zeschaka ir weeniba us eefscheeni; nepaklawfibu, sawtību, neustizību, bailību foda wisbahrgati un to wisstingrati isnihzina. Turpret meers us ahreeni snamā mehri teezas wakinat scho eefschego weenību; meerā attihstas indiwida zenschanās peh; brijwības, teefschanas us sawtigu intereschu eewehrofchanu, beedru apmahnischanu, wahrdu safot attihstas rehkinajofchais tirgotaja gars. Kamehr ziltis pastahw un juhtas tā zihnas beedriba, tamehr tahda teefme neufsnahts un ja ta kur parahditos, tad bes schehlastības tifs apspeesta. Tapeh; meh; us pirmatnejām kulturās pakahpem atrodam jo stipri attihstijufchos kopibas instintus; ikweens dšhwo tikai tā ziltis lojeklis, ahrypufē winafch negrib un newar dšhwot; pietate, ustiziba un duhschiba ir waromu laifmeta augsti flawetee tikumi.

No schejeenes paluhstomees us H. Spensera usstateem, ka altruistiskās jeb fozialās gribas dšinas arween peeaugot us egoistisko dšinu rehkinu. Winafch prahto: zilweks arween pilnigati peemehrojās fozialās dšhwes praftbam; karsch top retaks, un tapeh; ari ismirstot karischkigeem instintti, kuzi peeklahjas dabas stahwofka wisu karam pret wiseem, winu weetā isplahfās foziilee instintti; militaristais tips atfahpjas pret ruhpneezisko, kuzu rada meeriga kooperazija. Spensers norahda us sawu leelo biologisko generalifaziju, peh; kuras gabhiba par augofcho paaudsti top arween jo plahfaka un wezatu dšhwes wahjinafchana zaur radifchanu un kopfchanu arween masaka. Winafch tapeh; gaida, ka altruisms kahdreif

faaneegs tahdu pakahpi, „ka gahdiba par zitu laimi tiks par ikdeenifchu wajadfibu, un ka semakee egoistifkee haudijumi tiks pastahwigi pakahrtoti schim augstakam egoistifkam haudijumam“. Ta ka lihds ar to kulturai peeaugot wifadas dabifkas zeeftanas un truhkumi top arween masati, tad altruisms pamafam pasaudes lihdszeetibas un paschufupureftanas weidu un dabuhs fimpatifka preeka weidu, ta „preeka kurefch fanehmejam nefa nemafsa, bet ir brihws peederwums pee wina egoistifkeem haudijumeem.“ Sa, winsch jau no darbojas ar domam, ka altruisifku preeku garfcha pee ikweena warot tikt tik leela, ka winsch preefch fewis labprahrt pamentu wisleelako datu; bet fchis ruhpes aishen prahrtojums, „ka no nepeenahzigi zihigas dshifchanas pehz ta ikweenu attures ta apfina, ka ari ziti wehlas tahdus preefus, un ka tapehz ari fcheem atstahjama eefpehja haudit tos.“

Spenfers fawam apzerejumam peemetina, ka winsch nefagaidot, ka wina flehdseeni kaut kur atradis tahdu eewehrojumu peefrifchanu, ihpafchi no teem newarot zeret uf fchahdu usflatu peemefchanu „kuri atfihstas par kristigeem, bet ka pagani dara“. Lai ari es tiftu waj pee tahdeem peeflaitits, negribu tomehr fawas fchaubas apfpeest.

Spenfers fawas nahkotnes zeribas dibina uf attihstibas gaitu pagahtnē, ka tas ari weenigi tik eefpehjams. Bet man fchheet, ka winsch fawu pagahtnes tehlojumu pasneedfis aifweenpuffgas nowehrofchanas. Winsch pee tam nepamano, kas winam zitadi it labi finams, ka wares fozialifefofchs fpehks peemihst karam; ja tas uf ahreenti attihsta naidigos instintus, tad tas lihds ar to uf eefcheenti attihsta fozialos instintus. Ziwillifazija, kura padara karus retatus, drofchi ween wahjina kara instintus, bet ir gan fchaubas, waj wina fozialos instintus wifada fina fpehjina. Spenfers wehsturifko attihstibu aprafta ka peeaugofchu fozialifefchanos ar kara pirmatneju atlumfchanu pee malas. Drofchi ween noteek kaut kas tamlihdfigs: mehš wairs ta nedshwojam, ka indiani pastahwigi ar eerotfcheem rotas; un fainneezipla darba fareschgitchanas top arween intenfwaka. Ar teefbu wares ari peememt, ka tahda dshiwes apstahfku pahweidofchana radis ari zilweka dabas peemehrofchanos; ta taps weiklaka un peekahwigaka pee kopiga darba; germani, kuri preefch 2 tuhstofchs gadeem zihnijas pret Mariju un Besaru, gan grehti buhtu leetojami fabrikas un birojos, ka tas tagad noteek ar wina pehnahzejeem. Bet fcho peemehrofchanos newar peelihdftinat altruisifkam juhtam; topa ahrfahrtigi war strahdat bes tuwaku mihlestibas, ar leelam egoistifkam juhtam. Domaju, ka naw nekahdu fchaubu, ka muhsu ruhpneezipla fabeedribā fastopamas dauds beeschaf neustizibas, naida, ffaudibas juhtas nefa pee feno germanu semneekem: tur nebija nekahda konkurenze, nekahdi wiltojumi, nekahda krahpiba, nekahda fpekulazija, nekahdas bersefchanas stary ihpafchneekem un strahdneekem; ikweenas mahjas bija fawa noslehgta fainneezipla. So fareschgitaka kooperazija, jo wairaf weetu, kur zekas bersefchanas. Kur gan tagad bersefchanas stipraka, eeredau kolezija, fkolotaju, garidsneeku, waj semneeku fainneezipla jeb waj kahda saldatu pulka? Nemeenam par to nebuhs fchaubu. Pee tam es nebuht nenoleedsu, ka otrup tur zeena, patika, draudfiba tur, ja nu

ari naw beeschaka, tad tomehr daschos gadijumos ir dauds intenfwaka; personifkas atteezibas ir noteiktakas, ffaudrakas, bet tiklab naida un nizinaschanas ka ari draudfibas un ustizibas fina, kamehr semneeku fahdscha pahrfwars ir weenaldfibai.

Spenfers atfauzas uf atteezibu attihstifchanos gimenē. Domaju, wina rabda to paschu ar leelaku stingribu, bet uf abam pufem: ir gimenes ar tik ffrfnigu fadshwi, kahda pirmatnejeem laikeem pawifam bija fweftcha; bet blafus ir ari gimenes ar dftu nemeeribu un fawstarpeju nepatifu, ar tahdu dftu naidibu stary laulateem draugeem un wezakeem un behrneem, kahda pirmatnejeem laikeem bija ne masaf fweftcha. Saprotams, jo noteiktakas individualitates, jo stipraka peewilziba un atgruhdiba stary winam. Zif meerigi weenaldfigi dshiwu bara kustomi weens otram blafus!

Un tapat laifam ari buhs ar tautu atteezibam. Ziwillifetu tautu meers gan isleekas parastais stahwollis, ka tik pahtraufkums, kamehr stary meschonu ziltim ir parastais stahwollis. Bet par to atkal kari pee ziwillifetam tautam peenem tahdu afnu isleefchanas un postifchanas apmehru, ka blafus teem meschonu kari israhdas tikai par afnainam rotakam. Waj kari isbeigfees? Spenfers to pareds. Bet waj tautas kahdreif beigs gribet waru, zeenu, labumus, flawu uf zitu rehfinu? Baidos, ka ne drihsat, kamehr wina beigs pasaulē pastahwet. Warbuht ka tautas ka tahdas kahdreif isbeigfees, bet man fchheet leeki par to fpekulet kas tad buhs, kahdi jauni wehsturifki dshiwes weidi tad stahfees wina weetā, un ka fchis tad ifturefees weena pret otu.

Sa nu muhschiga meera fapnis paleef fapnis, waj tad Spenfera alofchanas peeder pee derigam maldfibam? Warbuht daschs labs domas: tas pazildina un pamudina strahdat preefch nahkotnes. Warbuht ka pee dascheem tas ta ir, lai gan tahli ifflati uf zilweka darbibu un fajuftchanu gan grehti daris kahdu leelu eefpaidu. Tuwejas leetas mehš mihlam un eenihstam, kahrojam un raibamees no tam. Bet warbuht winsch pee tam panahf ko zitu: winsch padara faihguftchu un netafnu pret pagahtni un tagadni. Man fchheet, ka Spenfers no tam naw ikreis fwabads; ka wina leelas biologifkas generalifazijas wina nereti padara afku preefch wehsturifkas ihstentibas daschadibas, ta wina fantafstifkais nahkotnes optimifms winam atnem fpehju pagahtni neapmahkti apfert un wehrtet pagahtni. Lai nahkotne buhtu apbalwota ar jekahdu laimi un jekahdu tikumu, bet pagahjufchās paaudses raff paliks pee tam: wina dshiwē bijufe neween preefch wineem ta wislabaka, bet ari finama attihstibas pakahpe zilwezes dshiwē, un ka tas wehrtiba ir fewi pascha, ne masaf ka atfewifchka dshiwē puifas un jaunefka gadeem ar fawam rotakam, faweem preekeem, faweem idealeem ir moments, kam pascham ir fawa wehrtiba. Lai „ruhpneezifajam tipam“ ir fawa laime un fawi apbrihnotaji, bet „karifchfigajam tipam“ lai ari ir fawa teefa. Un waj beigu beigas ari wehl pilnigi tafnigo un labwehligo kotwilnas wehrpeju pasaulē neatradis fawus apbrihnotajus? Seb waj weenigi tik ilgi, kamehr zilweka wehl flehpjas plehfiga swehra daba? Bet naw tafchu nebuht drofchi finams, ka plehsoni wiswairaf apbrihno plehsonus.

Laukstrahdneeku sahkums un stahwoklis Widsemē.

Dr. Adolfa Agtheš.

XVIII.

3. Darba laiks, feeweefchu un behrnu darbs, isglightiba. Darba laiku Widsemē mehra tahdejadi, ka tas ar pilnu teešbu sazet wifu laukstrahdneeku sašchutumumu. Wehris, paluhtotees atpakat likumu noteikumos, tapehž ka tee kauj eestatitees pateefos apstahktos. Pehž 1804. gada semneeku likumeem klauschineekam no 24 stundam bija jastrahdā 12 stundas, ja saimneeks gribeja, ka wixam peerehkina pilnu darba deenu. Tas pats 12 stundu darba laiks tā pehž likuma peelaišchamais augstatais mehrs paturets ari 1809. un 1845. g. papildinajumos un pat 1860. gada semneeku likumos. Bet pa tam muišchu ihpašchneeki islaidušchi wifai eewehrojumu nofazijumu. 1849. gada semneeku likumos wahrdu pa wahrdam teiktis: „Klauschineeku pa wifu gadu zaurmehra pee darba nedrihst ilgaki likt tā 12 stundas 24 stundu laikā.“¹⁾ Šchis noteikums rahda, ka muišchu ihpašchneeki pa sinamām gadstahrtam weenā deenā likt ilgaki strahdat nekā 12 stundas, un no tam war noskahrst, ka neeetureja 12 stundu darba laiku, žil tahlu tas wispahrim bija peelaišis tā darba augstatais mehrs. Šhstienibā tas weenmehr tizis pahrahptis. Rahdā tautas dseefmā, kura jau 1787. gadā nodrutata Wielanda „Teutscher Merkur“,²⁾ igauini schelojas: „Preekch faules tika strahdats, pehž faules tika pfauts...“

Te mums parahdas darba laika pawisam žitads wehretejums. Pehž tautas toreisejās sajuschanas normalai darba deenai wajadseja ilgt no faules lehkta lihds faules reetam. Šchis klauscheem peemehrotais darba laiks Widsemē usturejees wehl lihds schim laikam. To šino no daschadeem aprinšeem.³⁾ Leelakā data deenesta lihgumu fatura scho noteikumumu.⁴⁾ Pat interesenti to atfihst, atfaukdamees us „fenseno paraschu“. ⁵⁾ Bet scho par labu eestahdijumam newar peewest. Klauschu laikos atfewischtāis strahdneeks pasuda sadfihsto semneeku barā. Wiašč wareja pat nepamanits aiseet un krumos noturet deendufu. Tagad tas wifs isbeidsees, bet wineem laikem peemehrotāis ilgais darba laiks wehl palizis. Ja strahdā no faules lehkta lihds reetam, tad pa gadu zaurmehra isnahk 12 stundu darba deena. Garakā deena Widsemē (6. junižā) ilgst 17 stundas 50 minutes, ihfakā

(8. dezembri) 6 stundas 36 min. Tā tad deenas zaurmehra garums ir leelaks par 12 stundam. Pa wafaras mehnescheem (junižā, juližā, augustā) starp faules lehtu un reetu ir zaurmehra 16 stundas. No tam atwekkamas 3—4 stundas (1/2—1 stundu brokastam, 2 st. pusdeenai, 1/2. retaki 1 st. wafarinam). Tā tad darba laiks ir 12 lihds 13 stundas. Bet tas ir ari tika tad, kad nestrahdā preekch un pehž faules. No Zehsu aprinka šino, peem. ka kalpeem no 6. maja lihds augusta widum us darbu janahk jau pulksten 3 nakti un tos atlaišch tika ap pulksten 9 wafarā. Darbs aprimst tika no 8—10 un no 2—4. Tā tad 24 stundu laikā wajaga strahdat 14 stundas. Pa linu un kufamo laiku ta pascha aprinka daschos apwidos darba laiks efot 15—16 stundas, tā ka kalpeem us darbu jaeet jau pulksten 2 nakti.⁶⁾ Rahdā Terbatas aprinka muišchā kalpi efot fuhdsejuschees par to, ka wineem pehž 18 stundu darba wehl efot jatihra pajuhgs un japahrrauga darba rihki, lai gan nahkamā darba deena sahtas parastā laikā.⁷⁾ Pa rewoluzijas laiku prašja pusdeenās pagarinajumu no 2 us 3 stundam un nakts darbu atzelschanu. Bet schee prašjumi naw ispiditi.

Pa seemu darba laiku it netaf wairš nemehra pehž faules. Mehds strahdat no feschchem rihdā lihds feschchem wafarā. Starpā nahk tika weena stunda pusdeenai. Tā tad darba laiks ir 11 stundas. Brokastu strahdneekam wajaga pahst preekch darba sahtschanas, un wafarinās pehž ta. Rigas turumā brokastam dod pusstundu. No Walmeeras aprinka seemekrihteem šino, ka atpuhtas laiki istafot diwi stundas. Datā Zehsu un Terbatas aprinku darbi beidsotees jau pulksti. 5 wafarā. Schaī gadijumā kalpeem jastrahdā 10—10 1/2 stundas pa deenu.

Wispahrim darba laiku Widsemes laukfaimneezibās issteepj tik garu, ka war juštees atpakat ihstenoš klauschu laikos. Klimatifee apstahkti, ihpašchi wehlinā un ihfā wafara, sinams, ari pee tam wainigi. Bet netaf naw saprotams, kapehž klimata nelabwehligos apstahktus lai uswek taišni us strahdneeku kameescheem.

Blakus ilgajam darba laikam usnehmeji isgudrojuschē wehl žitu lihdselki, ka pa wafaru jo lehti sadabut wajadstigos darba spēhtus. Wini jo leelā mehra nem pee darba feeweetes un behrnus. Par scho parahdibu buhs tuwaka runa turpmat pee strahdneeku fewischtām schēram. Te jausfwer wispahrežās fefas, ihpašchi preekch behrnu isglightofchanaš. Wineem preekch skolās apmekleschanas palek tika seema. Tapehž tad ari us laukeem wifseem behrneem skola jaapmeklē tika pa seemas mehnescheem.⁸⁾ Gluschi tahdi paschi apstahkti waldija klauschu laikos. Mahžibu apmeklē pa leelakai datai tika 3 seemas.⁹⁾

1) S. L. no 1849. g., § 208.

2) C. H. J. Schlegel p. w. IV zeturfnis, 244. lapp. Sal. ari Bücher, Arbeit und Rhythmus, 3. isd. 1902. g. 284—5. lapp. Nr. 212.

3) Man ir tahdi šinajumi is Rigas, Walmeeras, Zehsu, Wallas un Terbatas aprinšeem.

4) Man ir tahdi deenesta lihgumi ar deputata, aforda kalpeem un algadscheem.

5) A. Tobien, Die Agrarverfassung des libl. Festlandes; Denkschrift, übergeben dem Balt. Generalgouverneur Sollohub am 23. Febr. 1906, Riga 1906, 41. lapp. (A. v. Nehna „Lage der ländlichen Arbeiter in Livland.“) (A. v. Transehe-Roseneck), Die Lettische Revolution; mit einem Geleitwort von Prof. Dr. Theodor Schiemann I, Berlin 1906 (anonym) 68. lapp.

6) Rossowitsch, Zur Lage der landlosen Bauern in den Ostseegouvernements (freew.) 1906, 55. lapp.

7) Turpat 56. lapp.

8) Sal. Jakobi p. w. 194. lapp.

9) Rossowitsch p. w. 84. lapp.

Tā tad semneeka behrns ffolu apmeklē pavīsam tīkai 12 mehnešchus jeb weenu gadu. Starpā naht 2 ilgi brihšči, katrs pa 8 mehnešcheem, kuzi kopā pa trefchdatu garaki netā wišs ffolas laiks. Pēe tam mahzibas nesneeds mahtes, bet kreewu walodā. Ari no mahzichanas spešteem atleef daudj ko wehletees, par ko pēe wišai semajām algam naw ko brihnitees. Tautskolotaja sematā alga, — lihds ar brihwu dšhwolli un apkurināschanu ir 100—150 r. gadā, raugotees us to, waj pagastā ir masaf waj wairaf par 200 wišreeseem.¹⁰⁾ Sewiškči uswehrtis, ka schis noteikums neisflehds augstaku algoschānu. Pagasta spreedumi par skolotaja algos faktisku pasemināschānu tīkai tad dabū spehku, kad tee taitsti weenu gadu pehž tahda pascha spreeduma. Tahdos apstahhtos ffolas laiks behrneem paeet garam bes netahdām pehdam. Ko wini pa 4 seemas mehnešcheem eemahzas, to wini pa 8 mehnešchu starpbrihdi aismiršt. Tā tad jashaubas, waj ffolas apmekleschana atnes kahdu labumu. Dtrup ari toti jashaubas, waj tautskolu apmekleschana fāistita ar tīk leeleem kaunumeem, tā to mehds tagad apgalwot wīnu agrafee waditaji. Schais aprindās mehgina revoluziju pa leelakai dafai isfkaidrot zaur tautskolas pahrkreewofchānu. „Latweešchu revoluzija un igānu laupischanas un dedsināschanas leezina“, — pehž tahda tahda rakstneeka (Transehe-Roseneka) — „ditti pret ffolu reformu.“¹¹⁾ Bet tautskola un wiša lauzineeku isglistības buhšchana pirmā kahrtā atkariga no darba apstahhkeem laufschaimneezibā. Tagadejos apstahhtos strahdneekem naw netahdas eespehjas, nele wehl nodoms, kaut ko darit preekšč fawas isglistības.

4. Strahdneeku apdrofchinaschānas jautajums. Schis jautajums aisker weenu no Widsemes laufstrahdneeku kaunatām pusem. Slimības gadījumā par wīnu wehl teef žit nežit gahdats. Daudj muišchu ihpāschneeku algo ahrstu. Sahles jamatfā pascham strahdneekam. Ja muišchas pahrwalde ari tās dodot par wēlti, tad no teektot blehdības, peem. dabutā pahrdoschāna.¹²⁾ Semneeku mahjās flimības gadījumā truhst jebtahdas ahrsta palihdšības.

Sewiškči kauns ir laufstrahdneeku stahwolkis, kad wini ktruhst darba nespehjiigi ais nelaimes gadījuma waj nespehka. Nelaimes gadījumu waj wezuma apdrofchinaschānas naw. Ja strahdneeks ne pawīsam wairs nespehji pelnit maifi, tad par wīnu gahdā pagastis, ja wīnam naw ari radu, kureem peenahlas wīnu pabalstīt.¹³⁾ Pagasta nabagu aifgahdneeziba finams atkarajas pilnigi no darba dewēju gribas. Plascha wara dota pagasta preekščneekam, kuru drihst iswehlet weenigi is faimneeku waj nomneeku fskaita. Kā pagasta polizijas preekščneekam¹⁴⁾ wīnam itgadus jashastahda farakšis par wīseem tahdeem, kureem wajaga pabalsta un

jancfaka ari pabalsta leelums (pa leelakai dafai labibā). Schis farakšis jaapstiprina weetneeku pulkam, kur ari darba dewejeem ir isfchikrošcha nosihme.¹⁵⁾ (Weena puše fashahw is gruntneekem un nomneekem, kuzi pa leelai dafai laifam us fapulzem atnahf, un otra dafa no laufstrahdneekem un ziteem patstahwigeem bessemes pagasta lozefkeem. Tīklab weeni tā otri laifam tīk reti war peedalitees pēe fapulzem. Preekščsehdetajs ir pagasta wezakajs.) Nēweenu pēesthmi fchāi farakšā nedrihst pahrgroft bes weetneeku sewiškča lehmuma. Nolemta pabalstu mehds dot no labības magafinas, par kuras pilno fashahwu pehž lituma gan galwo wišf, bet ihstenibā tīkai pagasta turigeem lozefki ar fawu mantu. Tā tad isnahf, ka tās paschas aprindās, kurām pabalstis jashamafā, ari nospreekšč, waj pabalstu jel mas dot. Kad pagasta nespehjneeks bija laufstrahdneeks, tad ari personiskas fīdas te war isrekinat, jo strahdneeks pasihstams waj wīseem weetneeku pulka lozefkeem un fchee pa leelai dafai peeder pēe darba dewejeem. Tahdos apstahhtos strahdneeks tīk ar leelām mokam warēs isdabuht pabalstu¹⁶⁾ Un ko wīnāsch tad dabū, tas ari naw ne puhku wehrtis. Wīnāsch nokuhst nabagu namā un dabū itgadus 2—3 puhrus rudsu tā pabalstu.¹⁷⁾ Tos mehds nowest teefchi nabagu nama waldei, no kuras wīnāsch tad dabū atteezigu daudsumu maifes. Daudstahrt nabagu namos walda pateescham schauschaligi apstahhki. Kahdā ofšialā rakstā Kursemes gubernators fīno: kahdu nabagu namu apluhfojot israhbijās, ka sehtā atrodoschās atejas weetas pahrwēhrtas par gufamām telpam: bet ja nebija guletaju, tad tās nodereja tā pēeleekamee kambari.¹⁸⁾ Kahdā ta pascha gubernatora žirfularā no 1903. g. 25. febr. apleezinats, ka leelakai dafa nabagu namu neispilda fawu usdewumu. Tos tura netihrus, nabagus fappeesch nedaudfās istabās un flimos neatschir no weselajeem. Tā tad preekšč darba nespehjneekem gahdats toti truhzigi.

Bet pa leelakai dafai naw pilnigi darba nespehja, turpreti tīkai aprobeschota spehja. Wētschi un tīk pa dafai nespehjiigeem semneeki wehl tagad hauda to likteni, kahds wīneem bija janēs preekšč gadu fīnteneem, kad Widseme wehl peedereja pēe Sweedrijās un klauschu laiki wehl bija pilnos seedes. Wīni nogrimst wakeneeku fchirā. Tas fākams wehl fcho baltu deenu par wīšam semneeku fchīram, neisnemot pat faimneekus. Par to newar buht ne masako fchāubu, jo par to fīno ari brunneezikas eerehdnis Fridrichs fon Jung-Stillings fawos „Materialien“ no 1885. gada.¹⁹⁾

¹⁰⁾ Jafobi p. w. 203. lapp.
¹¹⁾ M. v. Tr. nsehe-Rosenek, Die lettische Revolution, I T. Berlin, 108. lapp.
¹²⁾ Rossowitsch p. w. 77 lapp.
¹³⁾ Regeln über die öffentlichen Wohlfahrtseinrichtungen in den Gemeinden der Dissegouvernements v. 11 Juni 1866, § 16.
¹⁴⁾ Lautpagastu kahrtiba no 1866, § 17.

¹⁵⁾ Pusei jashastahw is gruntneekem un nomneekem, kuzi pa leelai dafai drihst buht klahf, famehr otru puši fashahda laufstrahdneeki un patstahwigi tur uedšhwofschāi pagasta lozefki. Tīklab weeni tā otri tīkai reti war peedalitees pēe fapulzem. Preekščsehdetajs ir pagasta wezakajs. Sal. Lautpag. kahrt. §9.

¹⁶⁾ Pagasta weetneeku pulks pat neewehevro ahrsta apleezības par pilnigi darba nespehju. Rossowitsch p. w. 1907, 79. lapp.)
¹⁷⁾ Rossowitsch p. w. 1906. 80. lapp.

¹⁸⁾ Turpat 81. lapp.

¹⁹⁾ Materialien zur Kenntniss der livl. Agrarverhältniſſe mit besonderer Berücksichtigung der Knechts- und Tagelöhner-Bevölkerung. Veröffentlicht vom livl. Landrats-Kollegium. Riga 1885, 20. lapp.

Un tagad dota tahda leeziba no wihra, kuresch ir brun-
neezibas eerehdnu wirseena pilnigs pretineefs (Nosowitschs).²⁰⁾

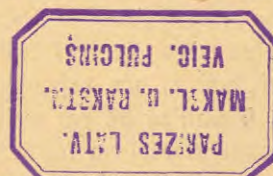
5. Laukstrahdneeku fewischkas schkiras. Jau sweedru laikos wareja ischekirt trihs semneeku schkiras: fainneekus, klauschu kalpus un wakineekus. Schis sozjalais schkrojums pa dakai usglabajees wehl lihds scho baltu deenu. Saimneeki jeb „pelelee baroni“ — ka winus jaunatos laikos sauž us laukeem²¹⁾ — te ka usnehmeji naw tuwat apluhkojami. Senee klauschu kalpi tapuschi par pastahwigeem laukstrahdneekem. Wakineeki lihds schai deenai palikuschi par algadscheem, žif wini jel mas peeder pee darba spehjtgeem un naw pahrgahjuschi ruhpnenezibas strahdneekos. Staigataju strahdneeku naw gandrihs nemaf. Tikai ta fauttee „falineeki“ no Baltijas juhras salam, pa wasaru atnakt us zeefsemi. Bet kalu geografiskās gultnes deht, wini pa leelakai dakai greeschas us Sgauniju un ari tur neleela skaitā.

Dauds leelaka nosihme ir pastahwigeem laukstrahd-
neekem. Raugotees us algu weidu, mehds ischekirt pus-
graudneekus, lauku kalpus, deputata kalpus un aforda
kalpus. Pusgraudneeki no apstrahdatās semes dabu pusi
no raschas (skaidras pelnas). Lauku kalpi dabu gabalu no
muischas semes fawai weenigai leetoschanai, par to wini
muischai kalpo sinamu skaitu deenu. Deputata kalpi wifu
fawu darba spehku isleeto muischas labā un dabu par to
baribas lihdselkus un lopu ehdamo wairaf waj masaf tuhlit
leetojamā weidā. Aforda strahdneeki leelako daku darbu
nem us gabala.

Pehz darba deweja personas ischekir muischu un mahju
kalpus. Pirnee mehds buht prezejuschees, pehdejee ne. Lihds

ar to mahju, jeb fainneeku kalpi jeb puischi dabu wairaf
skaidras naudas un masaf graudā nekā muischu kalpi.
Puischu stahwollis gruhiti isfinams, jo fainneeki ar teem
nemehds noslehgt rakstitus lihgumus. Tapedz ari scho
schkiru te tuwat neapluhkoftin. Us to wehl jo wairaf tee-
fibas, ka algu sinā naw nekahdas leelas starpibas starp
muischu un mahju kalpeem. Pehz Nosowitscha aprahdi-
jumeem,²²⁾ prezejees kalps dabu zaurmehra 220 r. pa gadu,
eefkaitot wina seewas pelnu, kamehr neprezejees tikai 180 r.
Starpiba ir 40 r. Gandrihs tik pat augstu winsch wehrtē
kalpa seewas pelnu (30—35).

Setoschee aprahdjumi par strahdneeku daschado schkiru
stahwollis atbalstas wispirms us jautajumu listem. Autors
no pascha schkuma publejās wina skaitu pehz eespehjas ap-
robeshot, bet par to atbildes dabut no daschdaschadeem ap-
gabaleem. Bet guwums nebij apmeerinoschs. Pawisam
eenahkuschas 9 derigas atbildes: weena is Rigas, 3 is
Beshu, 2 is Walmeeras, 2 is Walkas un weena is Terbatas
aprinka. Nu wajadsēja eewahst tuwafas sinas no tam
perfonam, kuras atbildes bija eesuhitijuschas. Tas pa dakai
ari isdewās wahrdeem isrunajotees, kad autors atradās
Baltijā, pa dakai zaur wehstulem, bet fewischki zaur to, ka
autors dabuja daschus deenesta lihgumus pareisā wahju
tulkojumā. Winam ir rokā: pusgraudneeku lihgums is
Walmeeras aprinka no 1903/4 fainneezibas gada, deputata
kalpa lihgums is Rigas aprinka no 1907/8. g., diwi aforda
kalpu lihgumi is Walmeeras un Rigas aprinkeem no 1903/4.
un 1906/7. g. un algadscha lihgums is Rigas aprinka no
1906/6. g.

O. Bekela tautas dsejas psichologija un latweeschu tautas dseefmas.

No P. Schmidta.

Wahju mahzits wihrs D. Bekelis (Dr. Otto Böckel)
ir isdewis eewehrojumu grahmatu par tautas dsejas psicho-
logiju (Psychologie der Volksdichtung), kurai spezialisti pee-
schkir leelu nosihmi. Tā ka nu Bekelis neretis atsaužas
ari us latweeschu tautas dseefmam, kuras lihds schim ir
wehl dahrgakā manta muhsu rakstneezibā, tad ari mums ir
jaeepastahstas ar scho swarigo rakstu.

Bet nu pee muhsu rakstneekem un kritikeem, ka leekas,
walda tahdas domas, ka muhsu tautas dseefmas esot pilnigi
nowezojuschas un palikuschas scho laiku praxbam pawisam
nederigas. Tautas dseefmas wairis neewehro ne muhsu
rakstneeki, ne kritiki un pat literaturas wehsturneeki ap-
meerinas ar pahra teikumeem par wezo tautas dseju. Kadeht
tas tā, to war redset pee daudseem publizistu raksteem.
Sawu laiku daudis tifa spreesis un rakstits par Neikena,
brahtu Raudfischu un Apfischu Sehhaba raksteem. Bet
muhsu deenās ari tee jau esot kulturai pakaf palikuschi un

nowezojuschi. Wini rakstijuschi tikai tehwa stahstinus behr-
neem. Wineem neefot ne tahda stila augstuma, ne juhtu
dskuma, ne domu nianschu, ka muhsu jaunajem rakst-
neekem. Scho rakstu newarot wis tikai lasti, bet wina
wajagot mahzitees saprast. Leelaka daka lastitaju esot
weeglas baribas gremotaji, kas pahraf mas saprotot mahfflas
stila usdewumus. Pat filologi ne katreis warot saprast
scho jauno rakstneeku augstās idejas.

Pee tik leeliskeem jaunū laiku mahfflas darbeem muhsu
weentahrschajām wezajām tautas dseefmam buhtu teescham
janobahl un buhtu gandrihs par welki zeret iskarot winam
wehl agrato zeenibu.

Man tomehr leekas, ka schie jaunee rakstneeki naw wehl
nekahdos mahfflas augstumos uskaphuschi, un muhsu rakst-
neeziba naw wehl farausstijuse wifas faites ar pagahni.
Tahdā gadījumā tad ari muhsu tautas dseefmas ir un
paleef muhsu rakstneezibas pamats.

²⁰⁾ (Nosowitsch) Zur Lage der landlosen Bauern.

²¹⁾ Sal. „Rigasche Rundschau“ no 1906. g. 29 Juni Nr. 146.

²²⁾ Zur Lage etc., 49. lapp.

Kahds tad gan ir tas apbrihnojamais stils, ar kuru newarot salihdšinat pat ne Apššchu Sehtaba flaisās un bagatās walodas? Wišupirms no wairaf pufem ir peerahdits, ka šchee jaunee rakstneeki neprot wehl rihkotees ar peeturās sīhmem. Walodneeki ašrahda, ka wini raksta loti nepareisā walodā. Beidsot katrs isglihtots laštajs buhs pee wineem eewehrojīs neglihtus un nepareisus wahrduš, tā: ešamiba, teesšamiba, widutajiba, buhtniškums, dšiwofšs u. t. pr. Kas tas par augsto stilu ar kšuhdānu walodu un neglihteem wahrdeem?

Bet ja nu šchee rakstneeki raksta tit nejaufā stilā, tad mums ir eemešs šchaubitees ari par wīnu juhtu dšikumu un domu augstumu. Wiš labakee rakstneeki lihds šchim ir luhkojušchi isteikt fawas domas weentahrschi, škaidri un šaprotami. Kadest gan šchee kungi šlapstas aš tumscheem wahrdeem? Kur un tad wini smehlušchees to augsto gubribu, kuras pat ne walodneeki newarot šaprast? Daudsi no wineem tatschu naw beigušchi ne widejas isglihtibas un pehz wezuma naw wehl šasneegušchi ne pusmuhscha.

Wairaf faktu ašrahda, ka šchee muhsu jaunee rakstneeki naw uš ihstā zekā. Dekadenti naw wehl ne pee weenas tautas eekarajušchi walodofšās lomas, tikai pee mums gan drihs waj wiš rakstneeki grib buht par dekadenteem. Turklahst dekadenti newar ari usrahdit neweena pirmās ščkiras rakstneeka. Muhsu dekadenti turpreti wehl smek šawu weelu no wišadeem neeewehrojameem zitu tautu rakstneekeem. Ari publika pahraf mas interesejas par muhsu dekadentu raksteem. Tā štraujee liberakti, tā ari mehrenee tauteschi ir isteikušchees pret šcho rakstneezibas wirseenu. Dekadentu raksti teek mas pirkti un wīnu ščurnali beidsas laštaju truhluma deht. Šchahdi tumschi un nesaprotami raksti nekad neeekaros tautas šmpatijas un par wolti dekadenti luhko uškreaut šawu wainu šingrajeem kritikeem.

Ja tad nu muhsu jaunakee rakstneeki ir noklihdušchi uš nezekeem tā domu, tā ari stila šinā, tad to teesu jo wairaf wajadsetu luhkot wežās tautas dšeesmas godā zelt, kuras ar šawu škaidro bagato walodu un weseligo optimistiško garu war noderet katram rakstneekam par paraugu. Tautas dšejas pehtneeki, to štarpā ari Bekelis, ir dauds rakstijuschi par šcho ašmirsto dšeesmu atdšiwinašchanu. Šche ihsumā gribu pahrrunat daščus šwarigatos jautajumus no Bekela augščā minetā raksta.

Dašchi špezialisti, pahršprešdami Bekela grahmatu, bija nepareisti ašrahdbijuschi, it tā Bekelis pawišam nolegtu tautas dšeesmu dšejneekus. Dšeesmas teekt neween pahrgrošitas, bet ari šazeretas no wišas tautas. Pateesbā Bekelis tikai ašrahda uš pahra gadijumeem, kur wairaf personas nehmuščas dalibu pee dšeesmas šazereshanas. Bet ne katra jauna šazereta dšeesma paleek tušlin par tautas dšeesmu. Tautā isplahtas tikai tahdas dšeesmas, kuru wahrdi un melbija tautai patihk. Šchahdas dšeesmas parasti teek šazeretas no dšeedatajeem ar dšejneeka dahwanam. Šchahdi dšeedataji dšejneeki mehds rastees tikai pee tautam, kas naw nošpeestas ar darbeem.

To pašču, pehz manām domam, war šazit par latweešchu tautas dšeesmu zelšchanos. Muhsu dšeesmu seedu

laikmets buhs mellejams wezajos katofu laikos, kad muišneeki un mahžitaji wehl šahweja tuwaki šaweem šaudim, kuzi toreis wehl nebija tā nomahkti ar nodofkeem un muiščas darbeem, tā 18. gadu šimteni. Pehz šikuma ari toreis semneeki bija wehrgi, bet wišpahrigi nemot semneeku nastas toreis bija weeglakas. Muišneekeem gan peedereja neaprobeshota wara par semneekeem, bet pehz dšihwes pašam wini dauds neatschihras no pehdejeem.

Dauds interesantu ašrahdbijumu atrodam pee Bekela par tautas dšeesmu wezumu. Tautas dšeesmu seedu laiku pee wahzeescheem wišch wehro ap 15. un 16. gadu šimteni. Bet ari pee žitām tautam wišch atrod ne masumu dšeesmu, kas zehluščas minetos un wehl agrakos gadu šimtenos. Šā wehlatos laikos dšeesmas tikuščas pahrgrošitas un peemehrotas jauneeem apstahkeem, tā tas notizis ari tahkā šenatnē. Dauds tautas dšeesmas par jaunakeem notikumeem ir tikai pahrgrošijumi no wežām dšeesmam, kuras atkal šawufahrt war buht wezi pahrgrošijumi. Weena greeku tautas dšeesma par besdeligam ir ušglabajušes tautas mutē pat lihds 2000 gadeem (162. lp.)

Tam lihdsigās domas jau bija isteikuschchi agrakee pehtneeki, bet dibinotees wairaf uš wehštures un etnograšijas šinam. Bekelis apstiprina šchis domas ar daudseem un daščadeem peemehreem. Weens žits wahzu tautas dšeesmu pašnejs (S. W. Bruinier. Das deutsche Volkslied) ašrahda, ka šeno germanu dšejneeku škopu dšeesmas tikuščas pahrtaištās no wehlateem spēhlmaneem (Spielmann), kamehr pehdejo dšeesmas atkal pahrgrošijuschchi tautiškee mahšflas dšejneeki. Augščā minetee škopi pašahwejušchi lihds 9. gadu šimtenam, bet wīnu ihstais seedu laiks bijis ap 6. un 7. gadu šimteni. Wīnu dšeesmas bijuščas ar alliteraziju, bet bes rihmem un pašahwejuščas no pantneem ar tšchetreem panehmeeneem. Pehz škopeem dšejofšana pahrgabhufe uš spēhlmaneem, kuras wišwairaf daudšina ap 11. un 12. gadu šimteni. Špehlmani šahfuschchi šazeret dšeesmas ar rihmem, kuras pahrnahfuschas pee germaneeem no Štalijas. Ap 15. un 16. gadu šimteni šahšas tautiškee mahšflas dšejneeki, kuzi šazer wišwairaf šentimentalas romanžes. Šchis romanžes, tā jau teikts, nereti ir tikai pahršrahdbajumi no wežakām spēhlmanu dšeesmam.

Tahdu pašču šihstu dšihwibu waram eewehrot tahkā auštruma tautu dšeesmās. Leelakā daka kineešchu tautas dšeesmu leekas buht dauds šimteem gadu wežas. Tabaku wīnas peemin gaušchi reti un tikai pahra jaunatās dšeesmās esmu eewehrojīs opiumu. Mongofu tautas dšeesmas wehl tagad daudšina Tšchingišchanu un wīna laikus. Wairaf golbu (tauta pee Amuras upes) tautas dšeesmas šihmejas uš teem šenajeem brihwibas laikem, kad neween kreewi, bet ari kineešchi nebija wīnus wehl peeweenojušchi šawai walšij. No wiša ta nu redšam, ka wišas pašales malās šaudis turas pee eemihletām tehwu tehwu dšeesmam, kuras pa leelai dakai mehds buht šimteem gadu wežas.

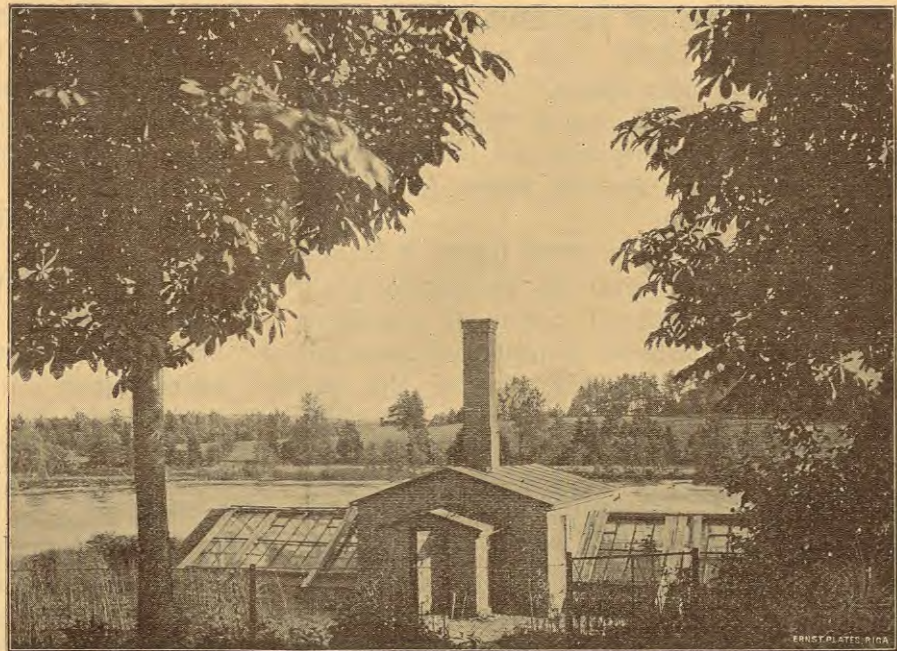
Pahrejt tagad uš latweešcheem waretu šazit, ka ari wini nebuhs nekahds isnehmums wehšturē. Neewehrojot ne wehštures leezibas, ne pašču dšeesmu šatura, walodas un pantmehra, waram domat, ka ari no muhsu tautas

dseefmam leela daka buhs finteem gadu wezas. Saunatos laikos buhs zehlees samehrā maf dseefmu, samehr daschās dseefmās war buht usglabajuschās atleefas no tuhftosch un wairaf gadeem atpakaf. Ja nu mehš gribetu apgalwot, ka latweefchu tautas dseefmas ir zehluschās fewischti tikai pehdejos 300 gadus, tad latweefchu wehsturei wajadsetu buht bijuschai pawisam zitadai. Tad mums wajadsetu peerahdit, ka katoku laikos latweefchu semneeki bijuschai wairaf nospeesti, nekā 18. gadu fintenī, un ka starp latweefchu semneekem no weenas puses un muischneekem, preestereem un ziteem wahzeefcheem no otras puses toreis nebuhtu bijis nekahdas tuwafas fatikfmes. Tahlatu wajadsetu peerahdit, ka 17. un fewischti 18. gadu fintenī semneeku nastas buhtu leeliski atweeglinatas un ka wahzeefchi, — agrafos laikos weenigees isglibtotee kaudis muhsu dsinteni, — buhtu sahufuchi tuwotees latweefchu arajeem. Tikai tahdi apstahfki waretu tautu modinat us jaunu dseefmu raschoschanu. Tikai tā mehš waretu eedomatees, ka samehrā neilgā laikā waretu pee latweefcheem iszeltees, isplahittees un iswehrstees wifados wariantos desmitām tuhftoschās dseefmas. Bet wehsture, ka wispahrigi ir finams, dod mums gluschi pretejas leezibas.

Pee scha gadijuma waram ari pahrrunat jautajumu par dseefmu aishemfchanos. Waj tā fauktās genuinās latweefchu tautas dseefmas ir pilnigi originalas un passtahwigas, jeb waj ari pee winām ir manams zitu tautu eespaids? Defelis peewed foti daudj peemehrus par dseefmu zefoschanu un pahra reises atfauzas ari us latweefchu tautas dseefmam. Zefojoschās romanzes jeb tā fauktās sīnges nahf pee mums modē tikai ap dseefmu seedu laiku beigam. Wezo tautas dseefmu pantmehra ir mums deefgan maf sīngu. Wiswairaf wahzu sīnges ir pee mums pahrnahfuschās jaunā wahzu pantmehra 18. un 19. gadu fintenī. Muhsu sīnges apstihmē tahdas paschas tautas romanzes, ka leischu dainas un tā ka ari pehdejais nosaufums ir fapstapams pee daschām Giropas tautam, tad jadomā, ka pehz latweefchu sīngu preefschfihmes lihds ar dainu nosaufumu buhs pahrnahfuschai no reetumeem ari pirmee dainu paraugi. Bet par reetuma kulturās eespaidu leezina ne tikai romanzes ween. Ari genuinās ihfās latweefchu tautas dseefmas ir ne wifai reti ar rihmem, daudfina „fpehlmanifchus“ un foti lihdsinās wahzu tā fauktajām „Schnaderhüpfel“, kuras atkal atgahdinot wezo ftopu dseefmas. Wehl tuwafi schām ftopu dseefmam leefas stahwot latweefchu tautas dseefmas ar fatu bagato alliteraziju. Naw nekahds brijhnums, ka latweefchu tautas dseefmas jau no feneem laikeem ir stahwejuschās sem wahzu eespaida un warbuht preefschwehstureifkos laikos ir zehluschās pehz kahdeem fenwahzu jeb gotu

dseefmu parageem. Naw jafschaubas, ka leelakā daka no muhsu tautas dseefmam ir paschu latweefchu fazeretas un ka ari agrafos laikos aishemtas dseefmas ir pahrsrahdatas pilnigi paschu latweefchu dseefmu garā. Tomehr jadomā, ka jaunās melbijas, jaunā dseefmu tehnika un jaunās idejas buhs arween isplahitjuschās no eewehrojamafeem kulturās zentream. Wispahrigi tautas tradizijas peeder pee kulturās raschojumeem, kuzi mehds zefot no tautas us tautu. Ja nu latweefchi jau no feneem laikeem ir aishemfchees til daudj kulturās mantu no fenwahzeem, goteem un zitām tautam, tad wini wareja aishemtees ari jaunās melbijas un dseefmas. Noleedfot kulturās tautu eespaidu us feneem latweefcheem, mehš nostahdam winus tahdu meschonu kahrtā, kas stahwejuschai ahrpus Giropas kulturās. Walodneeziba

Raude pee Lufima. 1904.

un etnografija turpreti aishahda, ka muhsu fentschi fenatnē naw bijuschai nekahdi meschoni, bet gan kulturās nesejt preefsch fomu-ugru tautam seemelos. Muhsu genuinās tautas dseefmas tomehr nef stipri archaifku raksturu. Tikai muhsu sīnges atgahdina reetuma Giropas tautu dseefmu romantifko garu, kuresch tur jau pilnigi walda no 15. gadu fintena, bet ir jau sahzees daudj fenaf. Us Baltiju schis romanzes jeb sīnges buhs pahrnahfuschās ap 16. gadu fintenī, ar kuru, pehz manām domām, dseefmu seedu laikmets eet us beigam, kadehf ari schis sīnges nebuhs dabujuschās pee tautas dsitaki eesafkotees. Muhsu ihfās lirifkās tautas dseefmas turpreti istaifa leelum leelo daku no dseefmu krahjuma, ir foti natwas pehz fatura, nepasfihst nekahdu pahrsfihletu juhtu un atgahdina ihstu dabas behrnu dsifhwi.

Pahreeschu tagad us dseefmu faturu, par fo un ka tauta mehds dseedat.

Defelis aishahda, fo tautas dseefmas wismihtaf apdseed, bet wispahrigi nemihl isteiftees ar pahrsfihleteem wahrdeem un wifai plaschi isteiflot juhtas. Tauta parafit apdseed

fawas juhtas ihst, raksturigi un frsnigi. Neetuma Giropas romanzes pasthst laimigu mihlestitibu weenotu ar kaislibu, nelaimigu mihlestitibu, kas sneedsas lihds ismifumam, pat lihds nahwei un greisfridibu lihds slepawibai. Ari senee latweefchi dfti sajuht mihlestitibas preekus un behdas un weenfahrschas kaunibas deht war ustrauktees lihds asaram, ka leezina fekojojochâ dseefmina:

„Winsch raud mani gribedams,
Es pee wina neeedama.“ L. D. Nr. 9287.

Tauteets schelojas par sawu lihgawinu:

„Reds aztinas, fahp frsnina,
Nedrihtsteju bilbinat.“ L. D. 11163.

Bits tauteets isfauzas „raschenas seltenites“ deht:

„Ne man darbs, ne man meegs,
Uf tewim domajot.“ L. D. 11018.

Ari seltenite schelojas par tauteeti:

„Sirds fahpeja drauga deht,
Waigi bahla asaram.“ L. D. 9340.

Bet wolti mehš tur melletu kaislibu, ismifumu, jeb slantigu greisfridibu. Wispahrigi par jauneku sawstarpeju satiksmi muhsu tautas dseefmās waretu farakstīt deesgan garu interesantu rakstu.

Otrs tautas dseefmās eemihlets temats ir bahrinu no schelojamais liktenis. Par scho preekšmetu gan retis kahdai tautai buhs tikdauds dseefmu, ka latweefcheem un dseefmu pasinejs waretu par to falast bagatus materialus. Wezo latweefchu bahrineem, ka sinams, bijis fewischki grehts liktenis, jo fenos laikos semneeku bahrinu mantu fanehmuschki muischneeki.

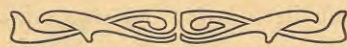
Pehz wisadām tautas dseefmam zilweks stahw koti turu dabas parahdibam. Saule winam ir ka mahte, un daschadi swehri, putni un pat kofi — ka draugi un brakti. Rustoneem un augeem ir neretis fawa simboliska nosihme, par ko war interesetees neween etnografs, bet ari dsejas zeentajs. It fewischka loma dseefmās peeder srigam. Bes fawa jahjamā „kumelina“ ari latweefchu „tautas dehls“

nemas naw domajams. „Behrs“, „frms“ jeb „ahbolains“ srigs ir tauteefcha bagatiba un lepnums. Uf sawa „kumela“ jahdams „tehwa dehls“ israhda sawu weiklibu, duhschu un nebehdbiu; „mahtes meita“ labprahst dod schim kumelam „tihras ausas“ ehst un zere, ka wina tiks zelta winam mugurā un aiswesta ka lihgawina uf tauteefcha mahju. Par schahdām leetam war farakstīt dauds interesantas dsejiskas un kultur-wehsturiskas bildes.

Bes tam Bekelis wehl raksturo to optimistisko garu, kas walda tautas dseefmās. Wispahrigi kaudis pehz sawām dseefmam mehds buht meerā ar kahrtu starpibu un parasti sobojas tikai par daschadu kahrtu truhkumeem. Tauta apmeerinas pat ar neschehligo nahwi un melle miruschā zilweka dwehveli gan kokos, kas aug uf kapeem, gan ari putninos, kas schajos kokos dseed. Tautas dseefmu pafaulē walda kahda augstaka taisniba, kas nosoda katru noseegumu un dod sawu algu tikumam.

Tahdi un teem lihdsigi apraksti par muhsu tautas dseefmām, ruhpiגי fastahditi, waretu peederet pee labakeem gabaleem muhsu literaturas wehstures un lasamās grahmatās. Stoleneem schahdi raksti rahditu pareisā gaismā muhsu literaturas fahkumus, pee tam waretu pilnigi ismest no skolu grahmatām partejistkos aprakstus par wisjaunakeem rakstneekem. Popolari un interesanti raksti par muhsu fentšchu dseefmam modinās ari pee wisas tautas interesi par muhsu dsimteni un winas wehsturi. Rakstneeki no schām dseefmam war smeltees bagatus paraugus gan walodas kuplinaschanai, gan ari juhtu frsnigai isteikchanai. Saw fen ir muhsu rakstneekem laiks meist pee malas ahstischanos ar tukfcheem wahrdeem un neihstām juhtam. Dascham labam no winneem ir talants, kahdu teefcham ir schehl redset noslihtslam defadentu dubkos.

Beidsu sawu rakstu ar Bekela istelkto wehlechanos. Zelsim atkal zeenā muhsu wezās tautas dseefmas! Tas ir: luhkofim atkal palikt meefigi un garigi wefeli!

Kad druwa breet.

Renē Basena romans. No frantschu walodas tulkotš.

(Turpinajums.)

Pehz britischa abi wihreefchi peezehlās un pasuda uf zeka, kurfch leezas ap muischu un kurfch peeweenojās kahdam leelakam zekam, kurfch eet pa eeleju.

Abi gahjeji bija weenadi no auguma, tikai wezakais gan masleet weiklaks un smalkaks; tuhliit parahdijās wina dabigā eleganze, tiklihds tee bija kkuwuschki starp ganibu kofem.

— Sa tu wehlees, winsch sazija, nemfim lihdsi Disknesu: no wezu wezeem laikeem, tāpat ka es, winsch flaitās par muischas feena prahweju. Ir jau pat diwdefmitdiwi gadi, kopsch winsch ptauji muischā.

Peekrischanas mahjeens bija jaunā zilweka atbilde.

Abjejus zekam wina preekščā isplehtās milstigi sahju klajumi; tās bija pfawas, kur kuplu kuplā sahle auga greefdamās un weetam wina pat jau wiknoja no wehja waj lihnaja; katra weetina bija ka kahda milstiga puķu wahse ar satu kopinu un seedeem galā; pa sahles apakfchu semakās weetās tezeja neredšams uhdens un faules staru pluhfmas un jonojojochais wehjsch isgreesa uf ahru lapas un lapinas, ari dftiwibas fulas pilnas, breedigos steebus.

Abi zilweti aprehšinaja ar sahli apaugufcho klajumu, ka ari dsikumu un robus, kas eegreesās mēschā weetu weetam.

Atminās no pehdejās ptaufchanas laikeem nahza prahtā

un pehž tam, jau isflaidigak wini apluhkoja toku galotnes, tur sahtums jau leefmoja no fwekainajeem pumpyreem, bet tur weetu weetam wehl bija bahlums no nowehlo-
juscheemees mescha ofoleem.

Bas-di-Lupas zeems bija labi apflehpées daschus fints metrus no meschmalas.

Gilberts un Dirshè labu brihdi greesās ap pili, lihds beidsot wareja fastnot Diknesu, kuru tee atrada mahjā, gukam laktā pee sawa kamina.

Wezais atmenkalis, neluhkojot us sawu amatu, nekad nebij ruhpejees sabuhwet fewim ehkas un salabot sawus tiltus.

Pee sawa amata darba ari winsch kehras titai wis-
leelakās wajadšibas gadījumā un tad itweens labpraht winam ustizeja waj nu kahdas seenas isstrikfeschanu, waj kahda muhra salabofschanu.

Wihrs ari bija jau pahri fesch-
desmitajeem.

Winsch bija patriots, gruhtu galwu, pakurlis masleet, us wahr-
deem spehjigs strihdetees, bet ap-
brihnojami gan weenaldšigs, kad waj nu toku tirgotajs jeb darbs pats winam nebija pa prahtam.

Winsch bija ori nabags.

Un Gilberts Klokets domaja, ka katrā sīnā winam pascham, tā wiswezatajam un tad katrā sīnā Diknesam peenahās schis, pee feena pkaufschanas, labās pelnās, it tā kahdas schelastibas eeguhschana.

Beefchi wihrs pee wihra wini kahpa us Fontenelas pili pahri pkawai, kura tos atschkthra no mescha.

Mugschā no terases, tur pehž-
pusdeenas saule jau bija nogreepufēs, lai apspihdetu mahjas pagalma un ari safades otu puft, kkuwa redsams Renars, fokodams un warens kusch
bija jau eewehrojis grupu, kura nahza pret atmena trepem.

— He? kauschi, ko juhs wehl fcheit mellejat?

— Gribam runat ar Mischela lungu, fajija Gilberts, nemas nepagaušnadams sawu foku.

— Winsch ir flims; winsch nespehs juhs sanemt...
es gan nesaprotu, kas algadscheem waj deenas strahdneekem buhtu ar wimu ko darit; jafaka gan pateest, ka wina, tā kunga, laiks naw preefsch kura katra waj ari preefsch wifas pasaulēs.

— Leezeet tattschu wehrā, Renar, ka ar jums fcheit neweenam naw nefahda darifschana!

Mischels, isdsirdis trofni, parahbijās no pils dibena pa labi un tuhltit faprata kahds schai kildai eemeflis.

Winsch bija bahls un noguris, nespehdams pat ne trihs-
desmit foku paet.

Winsch dewa Gilbertam un wina diweem beedreem fihmi:

„Nahzeet!“

Tad atgreesās eeejas telpā, kas bija fltaka, plafchata un krahfchual isdeforeta nekā terase.

Trihs baltas, zimentetas kolonas tureja us faweem plezeem wifu balkonu. Scho bija litufe usbuhwet Mischela wezmahte, weza feeweete, kura mihleja toku weentulibu un kuzai patika, ka tihrumi peenahf klast pee paschas pils, tāpat leelais laufums, pa kuru wehji war kantees un tur dubultrindā gobu krahmi istaifa gatwu.

Krehfli ar Indijas needru kahjam un dahrsa foli bija noweetoti gar feenu.

Kahjās stahwedams Mischels notlauffjās trihs Fontenelas deenas algadschus.

Schee, wismaf diwi no wineem koti labi pasina zetu.

Wini to apluhkoja ar besruhpgigu ftatu un lepnibu, it tā kad tee patlaban domatu:

Raudes sanatorija. 1905.

„Renards tagad ir apafschā; mehš tagad esam leelaki nekā winsch; un tomehr wispahrigi, naw jau watardeena wehl itai ka muhs fcheit sanem ar zeenibu.“

Wišt trihs wini kopā fweizinaja ar zepurem un ar galwu un Gilberts, kusch litās buht drusku pahrats par faweem beedreem, zeenigals pee istureschanaš un weiklaks pee farunas, runaja pirmais:

— Kā stahsta, juhs esot flimi, Mischela lungs? Waj jums eespehjams muhs peenemt, bes ka paschi netittu trauzeti.

Saunais zilweks speeda wifu triju rotas.

— Nahzeet itai wišt eefschā. Kamehr es stahwefschu us kahjam, buhschu juhsu rihszibā. Kas ir notizis?

Neweens no trim wihtreem neatbildeja us scho pahragro wazajeenu.

Sahtumā wajadseja apfehstees un runat pawifam ne-
eewehrojamas leetas.

Wini nehma krehslus, kurus Mišchels teem bija norahdijis, apsehdaš, ismeta pahra dīktu gudribu par laiku, pehž tam Gilberts, noglahšdams šawu rudo bahrsdu un ušlubkōdams pils waldineetu, eesahka:

— Mišchela kungs, waj tas ir taišniba, ka juhs esot nodomajuschi pšaut ar pšaujamo maščinu?

— Taišniba gan, Gilbert, domajis par to esmu, bet galiga neka nolehmis wehl neesmu.

— Šuhs par to eseet domajuschi: tas naw labi.

— Kalab?

— Mišchela kungs, talab, ka tas mums nahktu par šlittu. Waj es esmu šlitti strahdajis?

— Un es? wehl augstakā balst runaja Dīkšnefa tehws. Waj juhs neeseet bijuschi meerā ar mani, wifus šchos aishgahjuschos gadus? Šau no teem feneem laiteem, kopšch es strahdaju juhsu pšawās?

Rundas parks.

— Šoprojam ir wajadšigs, lai strahdneeks špehtu dšihwot, peehilda Dīrščē, pašteepdams uš preefšchu šawu jauno galwu, it kà kad tam buhtu pret eenaidneeku jazihnās. Maščina nosog strahdneekam darbu!

— Šuhs to nedariseet, Mišchela kungs? Ša wairs nebuhtu taišniba!

— Ne tur jums kahds labs buhtu, redsetu!

— Ne kahds meers!

Wifas trihs balst usbudinajās.

Wifš trihs zilweti ar šaweem krehfleem tuwojās Mišcheta krehslaw, kuršč gaidija klusbā pee šewis noluhkodamees runatajos.

— Šr deesgan dandš pilšonu, kuri wairs neapghadajās ar maščinam! Šuhs eseet pehdejais. Šuhsu tehws un juhsu wezmahte mums neleedja darba!

— Nepehrzeet maščinu, kungs! Šuhsu pašchu interesem tas nahks par labu, es jums to atghadinu.

— Ne, Dīrščē, Gilberts pahtrauja; wajaga fazit, ka muhsu deht, ka draudšigu atteezibu deht pret mums; ka lai mums darbs tiktū, naw pehrkama pšaujama maščina.

— Mašakais diwpašfmit algas deenas; warbuht wehl peezpašfmit waj diwdešfmit ari useet, ja juhs to eerihkojeet!

— Taišniba ir, kungs, nost ar maščinam! Dodeet darbu!

— Leezeet wehrā, kungs, dodeet gan!

Cekaisufchi, pilni baikū, gauschanās un dušmu, šawās domās šašchnaugti, trihs pšahwejt apbehra ar wajzajeeneem šahles kungu un ja diwi wezakee ar azim nemiršchkinatu, tad fazelšchanās un isa'zinajums eedegtos jaunatajā, šartanmatainā Dīrščē azis.

Luhpas jau bija aprimusčas runat, bet wehl winas bija wakā palitufčas, gatawas protestet jeb gaustees.

Kustibas wiseem trijeem zilwekem bija weenadas un titai isteikšme ween bija šairam šawada.

Wini šaleezās uš preefšchu, it kà kad teem maise buhtu šanemama.

— Klausatees, Gilbert, un juhs, Dīkšnef, leezeet wehrā, to es jums gribu fazit. Šuhsu labad, kas eseet wezi mahjās draugi, es atšazifchos no maščinās eegahdašchanās jau šchogad, bet titai ar weenu lihds ar šcho isteiktu norunu: deenas alga nefneegšees pahri trihs frankem.

— Šas ir tit dandš, žif nepeezeešchami wajadšigs, Gilberts fazija.

— Šaweeniba peelaišč šchahdu algu par pawafaras darbeem, Dīkšnefa tehws fazija. War šlehgt norunu.

— Trihs ar pus franka, Dīrščē dšihwi fazija. Par tit šmageem darbeem, kahdi ir pšawu darbi, nepraša mašak.

— Šs mašfachu trihs frankus un neka wairaf. Šuhs wareet aprehkinat, ka dešfmit pšahweju par trihs frankem itweens, peezpašfmit waj aštonpašfmit deenu laikā, istaiša paščas maščinās

šamafku, to es jums dotu nopelnit. No šawa nodoma es atšakos titai juhsu deht, weenigi juhsu interesem par labu. Šas atteezas uš mani pašchu, tad man jateiz, ka šchahda operazija preefšch manis ir mašak pareiša. Man turpretim peeteek, ja zaur to klusht aifšargats juhsu labums. Waj uš to teek eeets?

— Trihs ar pus franka, fazija Dīrščē: lehtati es neštrahdaju.

— Labi deesgan, es ušazinu štrahdat titai Gilbertu un Dīkšnefu, fazija Mišchels peezeldamees. Šs juhs šoti nošcheloju, Dīrščē, jo juhs eseet labs strahdneeks. Uš redšechanos.

Diwi wezakee bija apmeerinati un neeedrošchinajās wina mahžit.

Dīrščē, šubrgalwigi klus, ar bahrdšibas un ihgnuma pilnu štatu, tiktū ar leelām mofam pamahja ar galwu, lai atwaditos no Mišchela de Meššimjē.

Wifš trihs beedri gahja kopā pa gatwu.

Runat wini tikai tad fahla, kad jau atradās labā gabalā no pils.

Miſchels, kas wineem fekoja ar ſtateeneem, nobehdajees deht ſchahdām nefakſanam, kas arweenu beſ apſtahjas at-
lahrtojas un kas ſtarp weenu un otru garu radija daudz wairak neuſtijibas, nekā naudas leetas, redſeja, ka laudis kildojās un ka Dirſchē katru brihdi mehmi pretojās, duſmīgi mehtadamees ar rokām, tamehr wina diwi wezakee beedri turejās klufedami.

„Gari beſ ſpehla jeb gari revoluzionifeti! Ko lai dara? Waj tahda tagad wiſa paſaule, tahds tagad wiſs zeems, tahda tagad wiſa pilſehyta! Un Gilberts, waj tas gan ſapratis manus nodomus un wiſpahrigi, manu augſt-
ſtridibu? Waretu buht. Diſſnefs, beſ ſchaubam, naw neka eewehrojis. Dirſchē nahza klajā ar kahdu argumentu, noſtahdamees pret bagat-
neekem. Winaſch domā, ka es buhtu kahds iſ-
fuſhzejs. Winaſch lepojas ar to, ka naw peekahpees. Kahdi wahrdi gan ſpehtu fauſtinat ſchis ſtrdis, kuras darbi neaiſtuſtina? Kahds buhtu ſchis zeſſch? Oh! zif labpraht es buhtu pa ſcho zeku gahjis! Waj gan tee nerunā, ka mehſ turamees pee kahdas zitas humanitates, nekā wini? . . . Kaut kas ir eeweeſees muhſu ſtarpā, ka pat es neprotu ne pee wahrda fautt, ne arti iſnihzinat . . . Eſmu domajis, zaur peekah-
ſchanos, neſt atgreeſcha-
nās zeenigu upuri.“

Winaſch paluſhkojās uſ tagad tuſſcho gatwu.

„Kas leels manim wairs atleek pebz wiſa ta? Mans peenahkums ſcheit ilgi wairs newillſees. Ziti iſpildis darbu, ko ar tik leelām publem es eſmu eefahjis, un pee tam tik bahrgi . . . Ziti! . . .“

Kahds tehls pazehlās preeſch wina gara azim, — tas bija jaunās, ſeltmates ſeeweetes tehls. Winaſch redſeja ſcho tehlu, zeefchi klautu, pils ſmarſchainajā pagalmā ſtahwam.

Wanam bija tik warena garu iſſauſchšanas ſpehja, tik pilnīga preeſchmetu atmineſchanās, tāpat ari krahſu un kuſtibu, ka tas bija pateefais Antuanetes ſchafemin tehls, kas libinajās wanam preeſch azim, uſ wina neluſhodamees, bet greesdamees pret kalpeem un fermam, kur to ſweizinaja zilwekt, kas notahlem ara, kā tahdu, kuras rotās atradiſees wiſs ſchis muſſchās nahkoſchais liktens.

„Ziti eenems manu weetu un no manis ſcheit tikai kahda reta atmīna ween uſglabafees . . .“

Winaſch eefahka raudat, atſlihgdamš atſweltnes krehſlā, aiſwehra azis, domadams, ka nebuhs neweena leezineeka wina wahjibai un neweens tās netrauzēs.

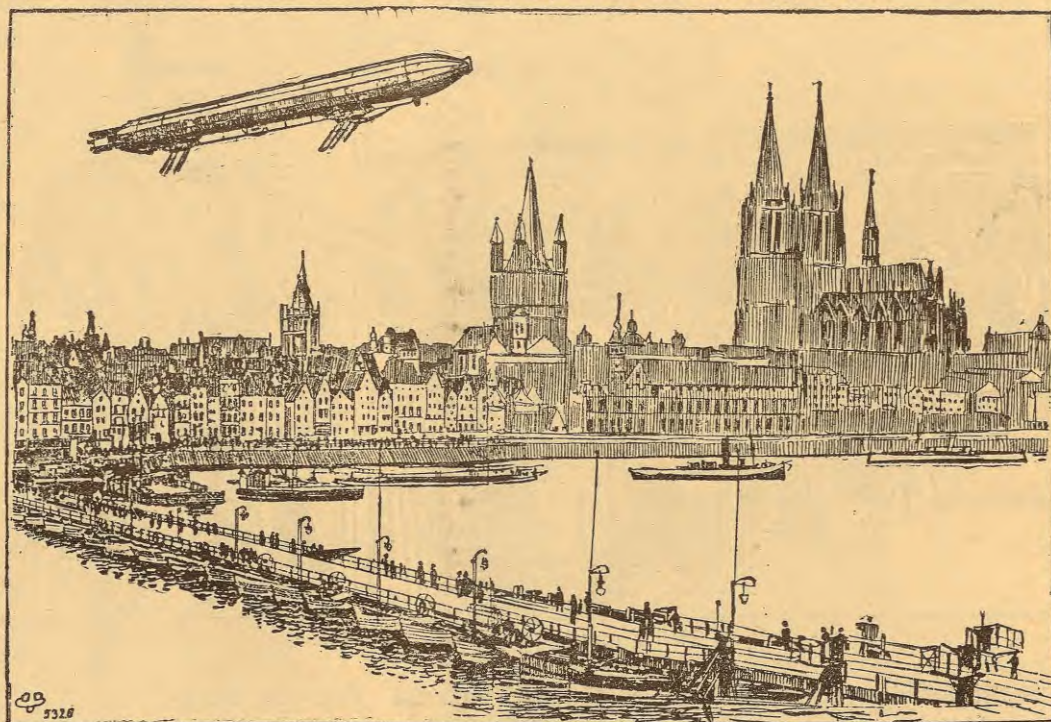
Miſchels de Meſſimjē jutās ſewi koti ſlimu.

Jau no paſchas jaunības wanam bija kahda ſtrds ſli-
miba, ſweſcha un nepaſiſtama ahrſteem un pehdejos meh-
neſchos wina apzeemoja pehſchāi un negaiditi uſtraukumi.

Atgreesdamees no Pariſes un buhdams nemeerā ar ſcho aiſelſchanās krihſt, kas to bija ſagrahbuſe un ka wina gribas ſpehſs ari nebija wairs tik warens kā ſenak un winaſch ſewis neſpehja wairs tik labi walbit, Miſchels greesās pee weena otra ahrſta Korbinjā, waj Newerā.

Birmais medikis wanam ſazija:

„Naw nekas eewehrojams, tikai ne tikdauds troſſchāi-
nības, waj nē, un arti ne tikdauds fantaſet?“

Zepelins wirs Kēlnes.

Un kahdu zitu reis, kad Miſchels bija neatlaidigaki uſ-
ſtahjees, kahrodams wiſu ſinat un wehledamees no ahrſta
wairak atklahtibas, jaunais de Meſſimjē bija dialogu no-
beidſis ar ſchahdeem wahrdeem:

— Es gribetu dabut ſinat, waj wareſchu dſihwot. Es eſmu no teem, kuri grih paſiht ſawu eenaidneeku un es zeru, ka gara moſchiba man nebuhs ſmahdejama. Sakeet tatſchu.

— Klauſatees tikai, kungs, zilweks, kas tik laimigs kā juhs un lihdsigs jums, war ilgi dſihwot.

— Bet ja nu es nebuhtu laimigs?

Medikis jutās trahpits.

— Tad es eſmu paſudis.

Un winaſch patš bija tas, kas iſteiza ſchahdu ſpreedumu.

Bet ne otrā deenā, ne wakarā, ne wiſpahrigi no ta laika neweenu deenu winaſch tam negribeja wairs tijet.

Un weenas ween tikai domas wanam libinajās wiſur preeſchā un kā ſpehdams winaſch tās zentās aiſdſiht.

Bet winas atkal atgreesās un lai tās ar meleem pahr-leezinatu, winšch fauja no jauna palihgā fawu pehz dšhwibas isflahpuscho jaunibu; winšch fauja palihgā ari fawu zehlo godlahribu, kura bes schaubam, dauds winam palihdseja dšhwes gaitā; winšch isleetoja wifas fawas spehjas, lai zif warebams pazeltu augstak wifus schoš semes laudis.

Winšch iszihnija schaufmigās zihnās, bes leezineekem, bes leetpratejem, bes eepreeznatajem, lai no kahdas pufes tee ari nebuhtu sagaidami.

Un schis domas winam arween beeschaki usmahzās un peenehma pee tam pašus daschdaschadatos weidus, gan kà kulturās leezineeki, gan kà dabas spehti.

Tuhstoschi daschadi apstahkti bes rimschanas brehza winam weenmehr wirsū:

Stati ij generalstreifa deenam Sweedrija.

„Kà nederigs tu mirsti, Mischel de Meksmje, un nekās nepeepildisees no ta, ko tu esi sapnojis.“

Peē reises tās bija winam tihri fihstas motas; tās bija atminās no farunas ar tehwu Parise; tās bija neschehligās domas par Wotresas Antuaneti Schakemin; tās bija tās domas, kas winam radās lautus un meschus apstatot, kam jau tā kà tā drihs buhs japahreet sweschās rotās, jeb joprojam, kà tagad pat: scho zilweku nepateizibas atbilde un schi wifa winu rihziba, kas peerahdija sawutahrt, zif nepateizigi un sfaudibā flimi spehi buht daschi zilwefi.

Swehtdeena strahdneelus bija isklihdinajuse. Siltums dšina projam smagumu no firbs.

Mischels zeeta.

Stundas riteja gauš.

Bet winšch jau bija aissneedšis to punktu, kur behdas, ilgu laitu nolahdetās, pehdigi peenemtas, tuhli ari fahf saudet fawu waru.

Schis garās pawafaras pehzpusdeenās, schi weentuliba, schis fastingums, schis schahwejamās asaras, schi feja, no kuras tās nebija warejuschas dšhwes spehtu noslauzit, un kura pati wehl pehz tam atrada klufumu un smaidus, wifš tas jo gaischi apleezinaja kahdu brihnischkigu parahdibu: kahds zilwefš tuwojās nahwei.

Winšch atradās tais pašchās tradizijās, kà wima tehwi, tareiwji un zilwefi ar augstu garu.

Winšch nebija masat duhschigs par ziteem.

Winšch nebatdijās wairs par fewi un winšch juta jau pahr fewi wifu semes smagumu.

Winšch fajija:

„Deesgan ir asaru! Winam nebuhs wairs pluhst. Schi buhs jau desmitā reise, kur es pats par fewi raudu. Tas ir pahrat neapdomigi . . .

. . . Par laimi, es schodeen to juhtu, kà ir wehl kahdas zitas behdas, bes manu behdu, kuras naw manim uskrautas . . .

Schis behdas buhs tās, kuras es nomahstschu . . . Mani schis behdas apmelle dauds masak, nekā zitus wifus schejeenes laudis . . .

D, zif apbrihnojami weentahrschi gan war

buhť schee laudis! . . .

Waldoschais gars, taisni fajit — swehts gars, lai pa dakam aissfargatu bailigos! Kahds nabaga zilwefš! Kahds zeetofnis! . . .

. . . Fontenelai ir abts. Ja, uf manis ir uftiziba . . .

. . . Un tā tohlat, kuresch lai fin, no kahdeem truhmeem ir nahzis schis frants, kuru weens pats sars peepilda wifu meschu ar smarschu? Neweens. Winšch isschaujās no faturhdejuschām lapam. Kahda buhtne, kas ispehrf, war pazeltees starp wineem. Ir wajadsigs pašu nabagu, lai waretu pazelt nabagus . . . Un tahdā finā es, waretu buht kà esmu starp wineem pirmais, kas eju pa scho zeku pirmais, warbuht . . .“

(Turpmat wehl.)

Peē jauna kapa.

S. Madžona.

Es atkal weens un atkal natts
Ap mani pluhst ar tumšās strahwu;
Man atkal preeščā kaps ir ratts,
Peē kura klusedams es stahwu:

Ko gaidit wehl, kam dšhwot, zeest,
Behz kà wairs ilgotees un kwehlot, —
Kà smokā mana mihsa dseest,
Wairs naw, ko luhgt, wairs naw, ko scheblot . . .

Tult. R. Rruhja.

Jaunakās modes parahdibas.

Modē parahdas attal apafſchpeedurknites no tilles, gafeš waj muſlina, tā to ſche rebsam muſhu modes bildeš. Šchis apafſchpeedurknites no zaurſpihdigas drehbes, dod arī dalkai rozinai toti zehlu iſſtatu. Pēdurkne ir pa laikam ta, kas norahda

modes wirſeenu pee damu apgehrbeem — ſwahrtu un bluhſes forma daudi maſat maina ſawu rakſturu, galwenā kahrtā jaſtatas waj pēdurknes iſtura modes praſtbas, waj tās ſchauras waj krofotas un kahds wiku greesums. Te nu mehš rebsam trejadu pēdurknu weidu: garaš, tilles apafſchpeedurknes ar platu ſpizu aprozi, tad apafſchpeedurknes no pušrotas ſilba lihds pahri elſonim ar kuplu eewilkumu un maſu, ſchauru aprožiti, pee lam iſleetoti garee žimdi, tā to rebsam pee Nr. 2. Tad Nr. 3 attal rahda garaš, garām wiltas ſchauras pēdurknes. Šchahda weida pēdurknes eewehlamš pagatawot tikai no gafeš, kuru ſchuj uſ ſihda odeses, jo no žitadas drehbes ſchahds eewilkums neiſſtatas tit zehle. Pa leelakai dakai

ſchimbriſcham leeto tahdu pēdurknu weidu, kahds widejai figurai, tas ir tikai maſleet pahri par elſoni ar eewilktu puſi. Ari pee pleza jau mehds pēdurknes maſleet eewilkt waj ſaltet. — Wirmai figurai prinzeſes apgehrbs japau weidā ar nolaideneem plezeem — widuži kleita kopā ſanemta tikai ar agrafi un ſamta lentu.

Ta ir tā wirſwahrts, kuram wehl apafſchas apgehrbs, bet ſche wajadſiga tikai bluhſe no weeglaš, plahnas drehbes, kura pee beesatas drehbes apgehrba iſdod toti gleſnu ſtatu. — Otrās figurās apgehrbs pagatawojams no plahnas drehbes,

Nr. 1. Prinzeſes apgehrbs.

Nr. 2. Apgehrbs ar bluhſi.

Nr. 3. Apgehrbs ar iſſchuhtu wirſjatu.

bluhſe uſ muguras zeeti taiſama un jazinas weids tikai ar ſpizi iſgarnejamš. Swahrti noſchujami uſ leju ſalkitem waj eewilkami — lejas malā tee garneti trihs ſalbekeem; bet te war arī tahdejabi rihtotees, ta no tās weetas, kur pušrotais uſſchuwums, leel weenu paſchu eewilktu, platu

falbeli, kuru augšās malā eewell ar galwinu. Šahda weida swahrti ar platu falbeli tagad wifai eewee-
 ſchās modē un ſtahw ari glihti. —
 Pee trefchās figurās eewehrojamaīs —
 beſ peedurkau wirſjaka no ſpizem
 waj iſſchuwuma. Kaš jau ar iſ-
 ſchuwumeem nodarbojas, tam ari naw
 geuhti faſtahdit ſchahda weida wirſ-
 jaku, kura iſſtatas kà lepnis ſpizu
 rotajums, jo wiſs greſnumš panah-
 kams tahda weida lentiti pehž mu-
 ſtura faſchujot. Ja tã ſaukto
 mahkſlas ſihda lentiti nem gobaleem,
 tad ta neiſnahk dahrgi par apm.
 4—5 rubkeem jau peeteek lentites
 ſchahdam muſturim, kuru iſſchuj uſ
 tilles. Protams, ka wiſeem gaba-
 leem jau wajaga buht pareiſi iſ-
 greeſteem un jakai pilnigi nopro-
 wetai, tikai tad war eedalit muſturi.
 Saka widu kopã ſanemta ar ſamta
 lentu. Šchis jazenes mehds paga-
 tawot baltã waj melnã krahſã. —
 Iſſchuhſta bluhſe. Te pa-
 wiſam weentahrfchš, bet ſtaidriš
 muſturs, kuſch pe tam iſſtatas
 koti peederigi un zehli. Šchahduš
 iſſchujumuš pagatawo ar ſihda ſu-
 taſchu, kura dabujama daſchadãš
 krahſãš. Te ar maš puhlem un
 maš iſdewumu war eemantot ko
 ſtaifſtu. — Weeſſbu un balles ap-
 gehrbi paleelakai datai baltã krahſã.
 Ne ween tikai jaunawas un jaunãš
 kundſes mehds tehrptees baltãš dra-
 nãš, bet ari wejakãš kundſes leeto
 ſneegbalto apgehrbu, kaš ari katram
 weenam peederãš — balts neweena
 nebojã, bet gan pazek. Lai gan
 ſchowãſar krahſãš apgehrbeem daſch-
 nedãſchadãš, daſchnedãſchadãš maigãš
 noſtanãš, tad tomehr balts ir wiſ-
 wairãk iſwehletã krahſã. Beſ tam
 kã eezeenitas modes krahſãš ir: bahl-
 ſahrtaini wiolets un mahlaini roſã.
 Audumi ir pa leelai datai ſtrihpaini,
 gan maſãk gan wairãk krahſam un
 gan ſhki, gan plati ſtrihpaini, kaš
 ari naw geuhti pagatawot paſchu
 mahjaš audumoš. — Zepures tagad
 wiſai greſnãš un leelaš, bet jo tih-
 kamaš ari weentahrfchãš angtu zepu-
 rites, kuraš garnetaš tikai ar gludu
 lentu.

Nr. 1. Nr. 2. Nr. 3.

Stats no mugurãš puſeš.

Nr. 4. Iſſchuhſta bluhſe.

Druſzinas iſ ſaimneeziabas.

Kã jawahra ſaſteš, lai
 tãš neſabojatoš. Daſchadee
 augtu eewahrijumi jeb ſaſteš mehds
 ſabojatees zaur to, ka naw peete-
 koſchi ilgi wahritaš, waj ari tadehk,
 ka zukura peeliktš par maš. Tad
 kriht ſwarã temperatura ſahdã
 eewahrijumuš uſglabã. Ja eewah-
 rijumuš war uſglabat tahdãš telpãš,
 kur temperatura ſem 5 gradi Reom.,
 tad ruhgſhana nenotiktš, kad ari
 maš zukura peeliktš un ſaſte pat
 nemaš nebuhtu wahrita, bet tiklihdš
 temperatura jau ſneedſãš pahri par
 8 gradeem Reom., tad, ja ſaſtei naw
 peeteekoſchi zukura un ta naw deeſgan
 ilgi wahrita, ſaſte ruhgš. Nelihdš
 nekahdi noſehjumi ar pergamenta
 papiri u. t. t. Saſteš traufi war
 paliktš pat pawiſam nenofeeti tad,
 kad ſaſtei peeliktš zukura druſku
 wairãk nekã ogu, tad ne ta ruhgš,
 ne pelẽš, pat beſ noſehjuma, lai ta
 ſtahwetu ari ſiltãš un drehgnãš telpãš.
 Augtu eewahrijumuš ari war pa-
 gatawot pat pawiſam beſ zukura, bet
 tad tee jawahra tik ilgi, kamehr
 ſlahbe pawiſam iſſudufe un wiru-
 mam ſalda nogarſcha. Bet tã ſauktãš
 ſmaltaš ſaſteš, kuraš wahra tikai tã,
 ka ogãš wehl paleek wefelãš un ſtaifſti
 peld zukura ſhruþã nepezeeſchami
 eewahrit ar tikpat daudš zukura, kã
 ogu, waj pat maſleet wairãk zukura.
 Peem uſ 4 mahrz. ogu jaleek 5 mahrz.
 zukura, tad ſaſte ſtahweš beſ ſchau-
 bam toti labi pee katraš tempera-
 turaš. Wiſãš dahrſã ogãš, kã:
 ſemeneš, aweneš, kirkſchi u. t. t.
 waj nu jawahra pawiſam beeſã
 putrã, waj ari, ja tãš grib ſtaifſti
 eewahrit, tad japeeleek minetaiš zu-
 kura daudſumš. — Bruhkleneš,
 mellenes, dſehrweneš war eewahrit
 ar' waj beſ zukura, tãš uſturaš
 arween labi. — Maſleet pelejumš
 nekãitẽ, to war nonemt un uſflaht
 wirſũ lapinu pergamenta papiri. —
 Deelš zukura eetaupijumš ir, ja augtuš
 war eewahrit pret gaiſã eeſpeeſchanoš
 noſlehgãš hundschãš.

Apfkats.

Sinibu Romiġijas wašaras faġulġes.

VII.

Alešanders Dulbe šawā referatā par „latweešġu literaturas eešpaidu uš tautu“ šuhrojās, ka tautā išplatotees šehnašu jeġ lubu literatura, bet muġšu labakee rašġojumi tautai paleeġot šweešġi. Ari piššoġu aprindas kriġtot kā mušġas uš „šherlokeem Holmšeem“ un Riġas Latweešġu Beedriġa to išrahġot! Lubu literatura šamaitā jaunibu. Ari muġšu školas maš to darot, lai beġnus eešašġištinatu ar labatu literaturu. — Gauneeġtis peešġimē, ka paštaġwosġee preešġrašġi un obligatorikšas školas programas, kā ari paġraġ iġšais školas laikš neatġauġot tautškolās šġai leetā to šeġnigi darit. Andreġs Needra aišrahġa uš popularas literaturas truġġumu kā zġġloni, kaġeġz tautai naġġotees šawu dšġu uš laššġanu apmeerinat ar lubu literaturu. ġndriġis ġiġrulis peešġimē, ka školotaiġ beešġi neġrotot pat latweešġu walodu, kur nu weġġ pašiġġot literaturu, lai beġnus ar to šeġnigi špeġtu eešašġištinat. ġuris Raġniġš ušaizina wišus, gaġdat par labu rašġu išplatišġanu, jo tiġai tā išniġbešġot lubu literaturu. „ġals pašġnaġwibaġ“ autors školotaiġ ġolinšš šġeġġoġas par awišġneeġibu, ka ta notriġišeġot labus un uššlaweġot šlitus darbus. Neġar jau nu šazit, ka preše arween buġtu dariġuše šawu peeġnaġġumu, bet, ja wiġa naw atšinuše „ġals pašġnaġwibaġ“, tad taš ir piġnigi pareiši, jo šġis graġmatas autors ir raubšġis neši, to wiġšš neġar šeġt. školotaiġ Lauršons aišrahġa, ka truġġġot laba latweešġu literaturas raġġitaiġa un ka janolaġrġoġot labati graġmatu kolportaišġa. ġreġġoġot jau nu ari reišem preše noġeldama labas graġmatas un eeġeikġama bleġi, peem. ġolinu Wiġa „ġals pašġnaġwibaġ“, kuru kaġda prešes daġa eeġeikšuše.

šekabšonu Raġlis apġalwo, ka lubu literaturas laikmeġs eeġot paġaġġis. „šherloka Holmša“ peġġeġas burġniġas teeġot maš piġrtas un tur ari prešei eeġot šawa daġa noġelnu. Preše taġeġz buġtot ġapaġeġ kriġtikas noġaġa. R. Raššis aišrahġa, ka šinama prešes daġa noġeġot dabas šinatniško literaturu. ġunataġġ eeġeiz eeštaġtees išġliġtibas un biblioteġas beedriġas un tur weiġinat kreġtnas literaturas išplatišġanos. — **Arturs Beġršušš** referē par „**dramatikšo rašġneeġibu**“. Wišpirms wiġšš apluġko originaldramas, kuru peġġeġā gaġā 10, tad tultšojumšs, kaš daudšuma un maġġšlas weġrtibas šinā nem paġršwaru par originaleem. No Rudolša Blaumana Brigadera apġaġġibā išnaġġušġas: „ġenowewa“ (neġabeigġa), „ġamaġte“ un „šešġeenas waġaras“. Rudolšu Blaumani referents parašġi šlaweġa par muġšu piġmo dramatikši, kaġdam špreedumam nu gan šiġġri ġaproteštē, jo tā špreešġot neġweġrtiġaġas luġas aišbiġġa preešġġalā un zitus muġšu dramatikšus, kuru darbi augštu paġeġas par ġilġinatā Blaumana darbeem, noštaġġa paehġnā. ġġis kriġtikis neaišrauešes no aġumiriġliġa šabeedriġas špreeduma, to ta šġaġġu waj taġġu eeġeššu deġt šawā ġuġtu šawilaġojuma briġġi dewuše. Beš Rudolša Blaumana luġam referents weġġ mineġa Annas Brigader toġeġġu „šee latweešġu miġġonara“ un ari weġġ neġur

nedrukato „šwanigš šwaġġulitš“, ġ. ġaina dramu „Uġuns un Raġis“, ġaralda ġidġasta „Uš Wenus altara“, ġelġnā Alššġana un ġulġġa „ġam wara, kam wiltus“ (kuru neatšina par išdewušġos), Andreġa Upišġa šatiras „Paġrġilweġs“, ġduarda Meġlera „ġhaeša daribu“. No tultšojumeem Beġršušš mineġa ġriššarġera, ġošmanštala, Waġerliġka, ġġšena, ġšġeġġowa, d'Ununġio, Weġekġinda, ġeġġermanša, Rašalowišša, Andreġewa, Tolštoġa, deše ġraġġias un Waunšġina darbus.

ġ. M. Duburs ruġpigi iššraġġatā preešġġašġumā plašġi paġrrunaiġa beġdigo paraġġibū: „kaġeġt muġšu šġatuwem naw anšambġa?“ — Ko šaprot šem nošautuma anšambliš? referents waizaiġa un uš to atbiġdeġa: ġġġ šemot: wišas išrahġes teġġojumšs weenġoġus, šaġġot no wišleelaġas lomas liġġi peġġeġam štatistam, ja teġġojumi beš paġrpašġuma no luġas raššurigi išġeġ to ideġu, darbiġas konšliktus tās šarešġġiġumā un atriġġnaġumā, darboġošġos peršonu raššuru iġpatniġas kaġru. šawā zeešġi indiġiġuelā atteġġojumā, notikuma, laikmeta un aplaġrġneš tipikšo atšpogutoġumu, kuruš autors šawā rašġojumā eeġizis, — waġrġu šaġot, ja išrahġe paġodina autora raġġijumu no meega uš reaġu dšiġwi. Tā tad, kā redšams, anšambġa ušdewumšs ir raġit dšiġwu maġġšlas darbu, kuruš paġs par šewi gan naw paġe dšiġwe, bet kuruš toġeġr štatitaiġu aġu preešġā dšiġwo šawu iġpatneġo dšiġwi. štaġpiba štaġp iġdeenišġko dšiġwi un autora darba dšiġwi uš šġatuweš teešġam labā išrahġē publiġai buġs waj ġlušġi nemanama, bet wiġa toġeġr paštaġw. ġeġšġ ka šġi štaġpiba paštaġw, to te apluġġot naw eešpeġġams un taš noweštu muġš uš ġita ġautaiġuma ištiššajumu.

Tagaġ waram špġert šoli taġlaġ un ġautat: waj „Waideġotes“, „ġġmonta“ etc. išrahġġu anšambliš šġis autora miššu prašġbas uš latw. šġatuwem piġnigi apmeeriġa? ša-atšġtašas: tiġai pa daġai. Tā taš nu deemešġeġġ weġġ latw. šġatuweš maġġšlā ir, un tiġai šawu truġġumu atšina muġš war wešt uš augštatu maġġšlas paġaġpi. Alġla deewinašġana, ja ta naw peġnita, buġs kaġrā moġġšlā par piġneššu, kaš maġġšlineeġa zentibaġ šapin rošas ušpuġtiġas eeġodimbas walġos. Ar noluġġu atġlaġtibā išdarita pešġana ir weġġ šaunata. Tā ka leeġeġġis noġraueš maġġšlineeġa zentibaġ ġauġaġos šparibas un pašġpaġaġwibas šeedus un lei wiġa tā ġau ruġġaiġā dšiġwes kaufā naġwigu weenalġšibas maġġu; šaġ, mani ġau tā kā tā kriġtika neatšiġġi, eeš labat šwišġi rešġneġu un nezeġšġos taġlaġ, jo manas puġles ir weġġi šġeġtešas. šaudšiġa, labweġliġa kriġtika ir weenigā, kaš šġe war pašraġġat paġuġinošġu eešpaidu uš šġatuweš darbineeġu weegli eeġriġġnawo pšġi.

ša nu eešam naġġušġi pee atšinas, ka muġšu šġatuwġu anšambliš ir neġiġnigš, tad it dabikši zekas ġautaiġumšs: aiš kaġdeem eeġešeem taš tā? ša zġġlonus pašġġim, tad buġs eešpeġġams meġlet peġz liġġeġeem kšuġġu noweġršġanaġ. Tā tad uššaġġiġim ġautaiġumu it zeešġi un ġaġġi: 1) kaġġi kaġeġġi ir šġobriġġ latw. šġatuwġu anšambliġm un 2) kā šġee kaġeġġi turpmaġ noweġršġami?

Latweešču ūtatuwem taŭ wajadsetu buht mahtŭslas eestahdem, no kurām atŭskan wiŭtiharā latw. waloda? Bet ko tās weeta dŭrdam? Ar maŭ isnehmumeem isloŭfŭču nesahles. Uŭ abām leelakām latw. ūtatuwem pareiŭā latw. walodas fonetika ir wehl terra incognita. Mums netruiht pat „eewehrojamo“ akteeru, kuri ne tit ween ūho gramatikas daku nepahrŭin, bet kureem gramatika wiŭpahr ir ūweūha leeta. Lai neweens nedomā, ka es isŭatu kaŭdu pahrŭihlejumu. Tas, deemschehl, ir ruhka pateeŭba. Tehlotaji runā gandruihs iŭtars ūawu isloŭfni, kas leelumā ir peeŭŭihpeta Rigas isloŭfnei; bet latw. rakŭtu waloda ta naw. — Tā tad redŭam, ka pate elementarakā praŭka uŭ muŭŭu ūtatuwem tehniski wehl naw ispihdita. Tas ir pirmais zehlonis anŭambka truihkumam. Driŭahrt latw. akteeru leelakai dakai truiht tehniskas isglihtibas elpoŭšanas mahtŭslā. Zit reiŭam naw janofkatas leelaku lomu tehlojumos, kuru ispihditaji tit ar runaŭšanas organu azim redŭamu pahrpubhlejumu ūpehi leelo lomu lihds galam norunat, — ja, uŭ beigam pat pilnigi aiŭsmof. Driŭahrt jakonstatē waj galiga ūkanu (wokatu un konŭonantu) weidoŭšanas nepraŭšana un isrunas wingribas pilnigi truihkums. Garaki ūalikti teikumi teek norunati tihri mehaniski. No isrunas wiiguma un ūlaiduma isnaht tit ūarauŭtjumū un newajadŭiga ūtomiššanas. Deturkahrt: deklamazijas mahtŭslā, kuras likumus taŭŭču katram ūtatuwes mahtŭslineekam wajadsetu zit nezit pahrŭinat, ir titai reteem paŭŭihstama un turkahrt deemschehl pehz ūen jau atmesteem wezeem prinziŭeem. Ir mums akteeri reŭŭiŭori un pat direktori, kuri neprot teikumam uŭset logiŭfo atŭzentu. Kur nu wehl paleek deklamazijas ūmalumi, ka ūkanu kraŭŭas, gradazija etc.

Teē buhtu galweneē truihkumi walodas ūnā. Dŭŭiwais wahrds, — par ko wairs nepaŭtahw ne maŭkās domu starpiŭas, — ir un paleek ūtatuwes mahtŭslineekam wiŭgalwenakais isŭeikŭmes lihdselis. Ar waiŭsteem, ūheŭtem, azu ūlateeneem zilwekam ir weegli parahdit ūawu juhtu ūahwolkli, bet otram isŭazit ūawas domas wiŭos ūhkumos, to war weenigi titai waloda.

Anŭambka nodibinaŭšanas kawe muŭŭu pahrat ūlitti atalgotais ūtatuwes darbineeku darbs. Ar ūho kaiti ūrŭst latw. ūtatuwes mahtŭslā no paŭŭa pirnā ūahuma. Neatalgots darba ūpehs un neeŭpehjamiba ūawā arodā isglihtotees tā tad ir galweneē ūŭehriŭŭi.

Intelligenzes ūnā ar akteereem eet pat uŭ leju un pee ūtatuwem peeŭtahjas weenmehri truihzigati isglihtoti zilwekli. Lai titku pee peenahziga anŭambka, jadibina wairatgadigi akteeru isglihtibas kurŭi. Lihdselki naw gruhti atrodami, jo isdewumi nebuhs leeli un kurŭisti warēs nodarbotees ka ūtatisti, koristi un maŭako lomu tehlotaji uŭ ūtatuwes, aiŭtaupidami teatrim zaur to eewehrojamas ūumas. ūtatuwes talantu latweeŭheem wairat ka jebkurai tautai, bet ūheem talanteem naw peeeetama isglihtiba. Tas latweeŭču teatris, kas ūho isglihtibu wiŭeem dos, paŭrahdas leelu darbu latweeŭču kulturās labā. — „**Par latweeŭču dramas un teatra attihŭibu,**“ tā tad par radneeziŭu tematu eepreeŭŭeŭjam runaja ari **Selmtatis**, kurŭŭ ūawā paŭmatigajā preeŭŭlaŭjumā ūewiŭŭi uŭwehra to, ka jagahda

par akteeru paŭmatigaku isglihtibu. Ne itweens akteers zeenigs augŭtaks algas. Augŭtaka alga maŭŭajama weenigi labeem akteereem, no tagadejeem ne weens ween tās paŭŭas tagadejās algas wehl nepelnot. Ne algas paauŭinat, bet akteerus isglihtot! — Pehdejais preeŭŭlaŭjums bija par mahzitaju ūisenu ka latweeŭču aiŭŭahwi pee kreewu waldbibas no wehŭures ūlotaja ūihliŭka, kurŭ ruhpigi isŭrahdatā, interesantā preeŭŭlaŭjumā apŭatija mahzitaja ūisena latweeŭču aiŭŭahwibas darbibu un aiŭrahdija, ka ūisens, deemschehl, aiŭmirŭis, kamehri ziti maŭat eewehrojami darbneeki kamehrā par daudŭ teefot zilbinati. Ja ūihliŭka preeŭŭlaŭjums labai dakai neinteresēja, tad tur wainigs bija ne ūihlits, bet klaufŭtaji paŭŭi, kureem preeŭŭlaŭjums bija par ūpezialu, par daudŭ akademiŭks. — Sin. Rom. wafaras ūapulzes ūehdŭa dŭejneeks kaudŭites Matisŭ ūrŭnigi pateikdamees ka preeŭŭā laŭtajeem tā klaufŭtajeem.

Kreewu waloda Baltijas tautŭkolās. „Riŭŭŭ. Westa.“ rakŭta, ka uŭ kreewu walodas mahziŭkanu zittauteeŭču mahzibas eestahdes greeŭŭŭot nopeetnu wehribu. Mahzibas apgabala pahrwalde eŭot pahrleezinajusēs, ka pehdejos trijos gados kreewu walodas eemahziŭkanas tautŭkolās ūŭematiski eŭot gahjuŭe atpaŭat. Agrakos gados panahŭtās labās ūekmes eŭot paŭubudŭas. Tahds leetas ūahwolkli neefot zeeŭŭams netit no walŭis redŭes ūahwokka, bet atŭauzotees ari nelabwehligi uŭ paŭŭeem ūtoleneem. —

Smilteneŭ-Minaŭču dŭselŭzeka leetā „Rigas Awisei“ ūno no Smilteneŭ: ūesideen, 1. auguŭā, ūhe tika notureta Smilteneŭ-Walmeeras-Minaŭču dŭselŭzeka buhwes leetā interesentu ūapulze, kuru bij ūaŭauŭŭi weetejais muiŭŭas ihpaŭŭneeks ūriŭis ūewens un landrahts f. ūersdorfs. Pehdejais patlaban bij pahrbrauzis no Peterburgas un ūnoja, ka jaunā dŭselŭzeka buhwe eŭot nu uŭŭatama par nodroŭŭinatu, jo lihdsŭinejs likums par zeku buhwes ūapitala isleetoŭkanu eŭot pahrgruŭis, tā ka nu ūho kapitalu wareŭŭot isleetoŭ ūinamā mehri ari pee jaunū dŭselŭzeku buhwem. Tā tad ari no Widŭemes gubernas zeku buhwes kapitala teefot uŭ 20 gadeem garanteti prozenti jaunā dŭselŭzeka buhwes kapitalam. Bet kad nu ūahhda garantija ūinama, tad ari dŭselŭzeka ūinaneŭšana t. i. buhwes kapitala ūadabudŭana eŭot droŭŭa. ūes tam daku kapitala domā ūadabut ari ar atŭiju islaishkanu. Katra atŭija nolikta uŭ 250 r. Weetejā krahi-aiŭdewu kaŭe ūihmejuŭe atŭijas lihds ūchim par 5000 rbl. Tagad, kur buhwes kapitala prozenti nodroŭŭinati, atŭiju piriŭhana weikŭees, protams, paŭŭam zitadi, nekā lihds ūchim. Wiŭeem, kas uŭ atŭijam kaŭdas ūumas ūihmejuŭi, waj ari tagad wehlas to darit, jaemaŭŭa lihds 20. auguŭtam puŭe no ūihmetās ūumas. Dŭselŭzeka buhwi uŭŭahŭs jau nahŭoŭhā paŭafari un gada laika tai jateek pabeigtai. Linija tiŭs buhweta ne titai no Smilteneŭ lihds Walmeerai, ka pirms domaja, bet lihds pat Minaŭŭeem. Minaŭču oŭta tagad leelikŭi isbuhweta; buhwes darbi ismaŭŭajuŭi 285,000 rbl., tā ka tur tagad deesgan pahrweem kugeem eeŭpehjamis eebraukt un isbraukt. Tā tad jaunajam dŭselŭzekaŭ buhs eewehrojams gala punktis. ūaprotams, ka ar to nodroŭŭinata wiŭam ūekmiga darbiba.

No Stufmanem. 2. augustā ap pulksten 2 deenā trihs nepasīhtami mihreeshi apmebtajushī Rihtera frogu atmeneem un fahfushī schaut ar rewolwereem, tā ka eedsh-wotaji, kad wiß logi bijushī isdausiti, bijushī speesti behgt. Tā isdīnushī eedshwotajushī no froga, kaundari eegahjushī tajā un ilaupijushī no kafes 12 rbf., bet tad aishbegushī pahr Daugawu. Wīneem dīnās pakaf un tos panahza un fagubstija aish Stabu muischas Kursēmē. Polizijā wīni ufdewufchees par Barkowas pagasta (Dwinffas aprinkī) Augustu Sanderu un Iwanu Britulu un Esereß pagasta (Slufstes aprinkī) Wladimiru Ostaschenofu. „R. U.“

No Kneedimuischas. Kneedimuischas ihpafsh-neeks fon Blantenhagens ustetizs schās muischas arendatoram un kwotes mahjas rentneeseem wīnu rentes kontraktus. Wīnsch scho muischu ar peederigām mahjam pahrdewiß kahdai wahzu kolonizazijas fabeedribai, kura tad ari sche nometinaschot kolonistus — wahzeeschūs. „L.“

No Uhdascheem. Pee Afaru mahjam wifinotees laiwīnā pa eseru 2. augustā noslīhta 16 gadus wezais Jahnis Uhdriß. Slihtoni newar atrast, jo esers ir dīfisch un peeseekstejis. „R. U.“

No Pīnkeem. Uß Slotas leelzeta Pīnku meschā, werstes 10 no Rīgas 5. augustā nepasīhtams mihreetis ußbruzis no Rīgas uß mahjam brauzofchai Pīnku Grawas mahju fainneezei Suhlei Remefis, apdraudejis to ar diwstobru pistoli un aprafshis naudu. Kad wīna leegufēs dot naudu, kaundaris israhwis wīnu no rateem un isnehmis no kabatas mafu ar wairaf par 3 rbf. naudas, pehz kam nosudis meschā. Aplaupifchana isdarita ap plst. 2 deenā. „R. U.“

No Bukulteem. 2. augustā pee Bukultu muischas meschā atrada kahdu nedshwu zilweku, bes waras darbu fihmem. Wehlat isfinats, ka tas ir kahds 29 gadus wezais Jahnis Senewiß. Wīna nahwes zehlonis wehl nam finams. „L.“

Dubultu kappehtā, tā „L.“ fīno, pee kahda kapa atrastis semē 70 gadus wezais Julijs Gronke. Ahtrumā sneegta ahresta palihdsiba wīnam lihdsjuse nahkt pee famanas, pehz kam Gronke stahstijis, ka wīnsch eedsehtris aish leelas mihlestibas un firdsfabpem par sawas seewas nahwi arsenitu, lai tahdā zekā daritu sawai dshiwidai galu. Pah pasch-nahwibas weetu fimgalwis israudshis sawas nesen miruschās seewas kapa kopīnu Dubultu kappehtā. Gronke efot stipri nemeerā ar to, ka sneedfot wīnam ahresta palihdsibu un fatot, ka efot „ishjaulta wīna saweenofchanās nahwē“ ar sawu mihfoto laulato draudseni.

No Terbatas. Trefschdeen kahdā fehtas mahjā uß Botaniffās eelas atrastis nogalinats sawā dshiwofli 40 gadus wezais feera tirgotajs J. Wīns. Tā ka wīnsch dshiwofjis weens pats un daudsreis isbrauzis weikala darischanās, tad ari neweenam newkrituse wīna istrufschana. Tikai wehlat, kad jau stipra smaka fahfufe ispluhst no wīna dshiwofka, polizija ußlausufe durwis. Dshiwofli wiß bija isratnats un wehrtigakais nolaupits. Tomehr kahdā weße, kura karrajufēs pee seenas, un gultā atrasti wehl 175 rbf., ko fleykama nebija pamanijis. Slepawiba isdarita ar eelas akmeni un zirwi.

— Ismetleschanas zeetumā 5. augustā pakahrees 6. julijs no kara teefas uß nahwi notesatais Jekabs Laks no Weestalwas. Wīnsch tika teefats par fleykawības mehginajumu un dedfinaschanu. Paschflepawu zilpu pagatawojis no kurpiu fīfnam.

Uß Kursemes gubernatora luhgumu, lai koleras deht skolū darbibu schogad eefahkt titai 1. feptembri, tautas apgaismofchanas ministrija atbildesufe, ka wīna preefchā litto foli atshstot par leeku un newajadshgu.

Jelgawa. Kursemes gubernators atwehlejis Latweeschu Laukfaimneeku Ekonomiffās fabeedribas un Jelgawas Laukfaimneeku Beedribas isstahdes komitejai farihfot 2., 3. un 4. oktobri sch. g., Jelgawā pee Kalwes schofejas Nr. 24, sehllu, fakuu un dahru augtu isstahdi, lihds ar scho kulturu fainneezißas rihkeem un mafchinam, tā ari drawnezibas raschojumeem un peederumeem.

No Bahtas. Weetejā L. frogā fwehtdeenās peewakare uß eedferschanu bij atnahzis krahfotajs Dsols, kuresch strahdaja krahfofchanas darbus pee Bahtas piis. Wīnetā frogā atradās ari wairaki Wainodas keegeknizas strahdneeki, ar kureem D. fanahza srihdā, tā ka D. beidfot fahfa behgt. Weens no scheem strahdneekem, Wīlmas gubernas semneeks M., dfinās wīnam fahdu pus werfhi pakaf un, panahzis to, ar nafi pahrgreesa wīnam wehderu. Tā ka tuhliß nebija ahtras ahresta palihdsibas, tad D. otrā rihdā, wedot ar wīlzeenu uß Leepaju nomira. Slepawu M. apzeetinaja. „R. U.“

Rīgā 8. augustā ar toleru fahlima 6 un nomira 4 personas; koleras barakā uß 9. augustu palika 38 fīlmeeki.

Rīgas mahzibas apgabala furators pahrbrauzis no ahsemem un schimbrißscham usturotees Pesterburgā.

„Jaunā Rīgas Teatra“ direkzijas usaižinajums. Tā ka fefonas atklahschana ir jau durwju preefchā, tad „Jaunā Rīgas Teatra“ direkzija ar scho usaižina teatra interefentus peestahtees par garanteem un abonenteem nahkamai fefonai.

Par teatra abonenteem fskaitas personas, kas nopehrt ne mafaf tā par 10 rbf. hīfeshu tshefus.

Abonentu tshefu grahmatinas ir pahrdofchanā ar 40 un 20 tshefekem à 25 kap. wehrtibā, kopā par 10 un 5 rbf. nominalā wehrtibā. Schahdas tshefu grahmatinas dabonamas ar 10 proz. rabata, t. i. par 9 un 4½ rbf. gabalā, un pret tshefekem war eemaint jebkuras weetas bitetes jebkurā kahretejā israhde.

Bes scheem 10 proz. eetaupijuma, ko dabon tshefu grahmatinu pirzeji, pehdejee ari to eeguhst, ja wīni bes tam eestahjas par beedreem Latweeschu Statuwes Beedribā, teefsbu nemt dalibu teatra pahrwaldibā. Jo wiß beedri, kas nopirtushī wīsmas par 10 rubkeem (t. i. 9 rubkeem) tshefu grahmatinas, fskaitas par teatra abonenteem un tā tahdi eewehli no sawa widus finamu fskaitu preefchahwju Teatra komiffjā. Tshefi derigt wīfu fefonu, un tos war isleetot jebkura persona, tapehz wīfai eeteizams teatra apmekletajeem tahdus eegahdatees.

Par teatra garanteem fskaitas personas, kas garante teatra isdewumu fegfchanai 25 rbf. Peeteizotees garanteem jaeemafā wīsmas zeturtā data no wīfas garantetas fumas (no 25 rbf. — 6 rbf. 25 kap.), pahreja data teatra fefonas beigās un titai tant gadījumā, ja teatrs buhtu strahdajis ar saudejumu. Teatra garanti tāpat nem dalibu teatra pahrwaldibā, eewehlot no sawa widus finamu fskaitu delegatu teatra komiffjā. Pee scho delegatu eewehleschanas fateris garants bauda pa 1 balshj it uß katreem 25 garanteem rubteem.

Lai waretu peedalitees pee delegatu wehleschanas, garanteem un abonenteem wajaga eestahtees ari Latweeschu Statuwes Beedribā par beedreem.

Garantūs, abonentūs un beedrus lihds peeteiftees un sawas eemafkas isdarit itdeenās no pulksten 1 lihds 3 deenā un no pulksten 7 lihds 9 wakarā teatra birojā, Romanowa eelā, Nr. 25.

Kara teefai bija nodoti 12. Mariupoles dragumu pulka . apafschareiwji Dimitrijs Matwejewß, Grigorijß

Matarovs, Jvans Demjattins un Pavels Basajevs ar apakšoficieri Konstantinu Šalajevu par to, ka Šalajevs, Matvejovs un Matarovs norunājusi aplaupīt tirgotāju Linskoviču Kornejes Kalna-Sušines mahjās un tapež nakti us 1906. gada 15. janvārī eebrukusi wina tirgotavā, apdraudejusi wīnu un wina seewu ar jobeneem un pipkam un nolaupijusi kahdus 4 rbf. naudā un dasčas prezēs. Dewjattins, Basajevs un Matarovs tahdā pašā kabrtā nolaupijusi ari 16. janvārī us Linskoviča tirgotawas ap 6 rbf. naudā un ari dasčas prezēs. 4. augustā winaus teefaja, bet tā ka leezineeki wairs newareja apgalwot, ka teefchi wini bijuschi wainigee, tad winaus attaisnoja.

„L.”

Prahwā par usbrukumu Rigas zentralzeetumam 1905. g. septembrī preekščimelšchana jau pabeigta un leeta nodota Witnās apgabala kara teefas delegācijai, kura šcho leetu nolituse isteefaschani jau us 10. un 11. augustu Rigā. Šchini prahwā ir pawisam 6 apfuhdsetee, kuzi apwainoti us fodu litumu 102. un kara teefu uftawa 279. pantu pamata, pehz kura noteikumeem wainigee draud nahwes fods.

„R. A.”

Isbeigšchot kara teefai nodotās apfuhdšibas teefaschānu pret Keipenes pagasta Woldemaru Dsolinu tā Dehlina teroristu puljina dalibneeku. Šchajā leetā kara teefa jau noteefaja šcha gada 11. majā Aleksandru Graubinu, Frijzi Eichholzū un Gustawu Lazku us nahwi pafarot, Jahni Wihtolu un Dawidu Stromu pee spaidu darbeem us 2 gadeem 8 mehnescheem un Edwardu Behrstāu us no metināschānu Sibiriā, kuzsch spreedums jau ispildits; bet Woldemara Dsolina teefaschānu atlika aif tam, ka wīnsch atradās flims Aleksandra augstumu flimnizā. Wina teefaschāna bija nolikta us 21. augustu, bet tā ka wina flimiba peenehmufēs, tad naw eespehjam wīnu teefat. Wina teefaschānu pawisam isbeigšchot, jo ahrstī apleezinot, ka wīnsch neefot isahrešejams.

„L.”

Kara teefa fawā tagadejā fastahwā, tā „R. A.” fīno, turpinās fawas sehdes Rigā tikai wehl lihds 11. septembrim, pehz kam aifees atpatak us Witnu. Šchini latkā isteefaschānai wehl noliktas kahdas 11 daschada fatura apfuhdšibas, starp tām ari daschas leelakas prahwas, peemehram Dundagas un Wentspils revoluzionaro komiteju prahwas ar 12 lihds 21 apfuhdseteeem u. t. t. Ar šchis Witnās kara teefas nodatās aiseefschānu kara teefu darbiba Baltijā it nebuht netikšchot pabrtraukta, bet gan eeradifschotees zita delegācija ar kahdu zitu preekščsehbetāju preekščgalā, tā ari daschas zitas Baltijas 1905. gada ne-meeru atskānu prahwas tikschot isteefatas turpat Witnā. Ar wahrdū faktor, kara teefu darbiba Baltijā wehl nebuht neefot paredsamās beigās, jo aifween wehl peenahkot daudās jaunās apfuhdšibas.

Prahwa par zeetumneeku behgšchānu no Rigas zentralzeetuma. Peektdeen, 6. augustā, Rigas apgabalteefa isteefaja leelaku apfuhdšibu pret 7 zentralzeetuma zeetumneekem, kuzi bija apfuhdseti par to, ka pagabijuschi gada 18. nowembra nakti islaususchees no kameras Nr. 4, kur pašchait bijuschi eeflodšiti kahdi 79 apzeetinatee, eektu-wuschi kahdā apakšsemes gangi un pa to nonahkuschi zeetuma pagalmā, kur fawukahrt ar eepreefch pagatawotām un lihds paemtam strika trepem pahrikuschi par deegān augsto zeetuma sehtu un aifbehguschi. Toreis isbehguschi pawisam 8 arestanti: Mikelis Paets, Roberts Trillus, Reinholds Lindenbergs, Jahnis Dsols, Ansis Brakfons, flaidonis Johans Bers, Peteris Kruhle un Johans Kregers. Daschus no behgteeem wehl tani pašchā nakti pamanija daschi polizijas agenti us Dinaburgas eelas un diwus no wineem tur apzeetināja, turpretim zitus wehl apzeetināja

titai šcha gada fahkumā us lauteem un weenu, Paetu, pat Rewelē. Wīsu fawu „fawu deenu” laikmetu isbehguschee nodarbojuschees ar jahdšibām un ziteem noseegumeem. Weens no isbehguscheem, Johans Kregers, naw turpretim wehl lihds schodeen apzeetinats. Wairaki no scheem isbehguscheem un atkal apzeetinateem ir swarigi noseedineeki, wīfas teefšbas saudejuschi un us ilgatu laitu noteefati gan pee spaidu darbeem, gan pahrmahzischānās nodatās. Diwus no galweneem wainigeeem, kuzi bijuschi galwenee behgšchānās organisatori, Paetu un Lindenbergu, teefa fobja: pirmo ar nodoschānu pee spaidu darbeem us 6 gadeem 9 mehnescheem, bet pehdejo pahrmahzischānās nodatā us 6½ gadeem, turpretim pahrejos 5 apfuhdsetos attaisnoja, t. i. wineem paleef spehšā noteikumi pehz kureem wīnu agraf peefpreestais foda laiks jafahf iszeest par jaunū, flaitot no tās deenas, kad wini par jaunū apzeetinati.

„L.”

Rigas apgabalteefa 7. augustā sehde isteefaja starp zitam apfuhdšibu pret kahdu Emilu Grafmani a. Reinsonu, 23 gadus wezu, par to, ka šcha gada 30. martā Keisara meščā, usbudinajumā ar nakti us weetas noduhris 115. Wjasmas kahneeku pulka apakščkazeini Šchirokowu, ar kuru naudas spehlē fanahzīs kildā. Grafmani noteefaja us weenu gadu zeetumā, atņemot daschas teefšbas un preekščrozibās. — Otrā leetā Šlokas pagasta semneeki, brahči Jahnis un Augusts Apfes, 20 un 23 g. wezi, bija apfuhdseti par weetejā semneeka Andreja Strupeš aplaupischiānu, 23. febr. šch. g. us zeta, netahf no Šlokas. Toreis abi apfuhdsetee luhguschi Str. wīnus pawest, bet tad isgruhduschi no kamanam un nolaupijuschī wīnam mafu ar 5 rbf., revolweri un kabatas pulksteni. Trefchais laupitajs, kahds Karbels, aifbehdšis un naw atrašis. Jahni Apfē noteefaja us trihs gadeem zeetumā, bet Augustu Apfē — us 3½ gada noseedsneeku pahrmahzischānās nodatās.

„D. W.”

Peterburga. 4. augustā Peterburgas kara apgabalteefa isteefajuse fuhdšibu pret 39. artilerijas brigades kapitanu krasu Makajewu par blehdibām. Makajewš nes’ kur dabujis atwakinajuma šhmi us 1. Austruma Sibirijas pulka kapitana Nadjeschdina wahrda, apmetees us dšihwi mebeletās istabās us Jonarnajas eelas un sem eegansta, ka wīnam wajadšigs muischas pahrwaldneeks wina Koptschinas muischā, usāzinajis pee sewis zilwekus, kuzi bijuschi spehšigi eemafat salogu. Tā wīnsch 3 zilwekeem israhpis 1000 rubtus. Šcho nandu wīnsch tad patš istehrejis. Tomehr kahds no weetas mefletajeem, Kalninsch, nopratš, ka te darischāna ar krahpneeku. To nowehrodams Nadjeschdins nosudis. Pehz gada Kalninsch krahpneeku nejauschī fastapis us eelas un nodomajis wīnu dabut rokā. Wīnsch sem peenemta wahrda isfludinajis awisēs, ka meklē weetu un war eelikt salogu, us to protams dabujis usāzinajumu eerastees pee ta pašcha Nadjeschdina. Te nu zaur Kalnina gahdibu krahpneeks tizis nodots polizijai un wīnsch tizis apzeetinats. Šimekleschānās zeetumā wīnsch pawadijis 14 mehneschus. Bijuschee Makajewa preekšneeki, generaki Ģimtschijewš un Nakaschidse apfuhdseto raksturojuschi tā toti kreetnu ofizeeri. Teefa krasu Makajewu atsinufe par wainigu un fobjufē ar isflehgšchānu no kareiwju schētras un muischneezibas, ar krasa titula un ordeņu atņemschānu un nodoschānu arestantu pahrmahzischānās nodatā us 1 gadu 6 mehnescheem. Nolemts spreedumu eefneegt Keisara Majestatei deht apstiprināschānās.

„Netšch.”

Par galwenās intendanturas waldes preekšneeku atzelta Potatowa weerā eezelts 2. Kaukassijas armijas forpusa komandeers generalleitnants Schuwajewš.

No Krasnoje Selas. Šchaufmiga drama norisnājas nesen nakti leheri, netahki no Krasnoje

Selas. Raħds Atamanas pulka ofižers Uščatows ar braunkau noščahwis sawu seenu un peħz tam pats sewi. Deenu preešč tam wišč kabrtigi ispildijis sawus deenesta peenahumus un nekahdi neisrahdijis sawu eelščejo nemeeru. Watarā mahjās pahrahjis, Uščatows eegahjis sawā istabā. Seewa wiwu atradušč raudot. Uš wišeem seewas jautajumeem wišč atbildejis peelabjigi. Kas starp wišeem wehlat notizis, tā „Rišč. Westn.“ sīno, naw nefas sinams. Bet drihs peħz tam jaunā pahra kaimini fatruħtufšees no rewolwera šchahweena. Gesteigufšamees eelščā atklah- jušes azu preeščā šchahda bilde: uš grihdas ašinīs ap- pluhdušč guf seemeete, pahr wiwu pahrlēzees stahw ofižers Uščatows un tiko knapi šadstidami runā: Wina no- šchahwās! Tiko klathešofšais aistidsees ahra par notikumu sīnot preeščneezibai, te wišč isdirdis attal otru šchah- weenu. Ar to noščahwees Uščatows pats. Preešč- neeziba atradušč diwus ašinīs appluhduščus zilweku kermenus. Kas ofižerim bijis par eemešlu seenu un sewi noščaut, wehl libds šchim nefas naw sinams.

Finantschu mi- nistrs Kofowjews aishrauzis uš sawu muišču Saratowas gu- bernā. No ministreem mahjās tik kara ministris Sučomlinows un šnoda wiršprofurors Lufja- nows. Pehdejais tagad ispildot ministru padomes preeščneeka ušdewumus.

Kijewas seewešču augstskolu, tā dšird, pah- wehrtišot par pilnigu uniwerstiat, kuru no- faulščot šw. Dlgas wahrda un tai buhščot 3 fakultates: fīfītas- matematikas, fīfīologijas un teefleetu sinatau libds ar tirdšneezīsto nodatu. Medizinas nodatu pah- wehrtišot par ihpašču institutu. Uniwerstiates absolventes baudiščot wišas tāš teefšas, kas teel peeščkirtas wiħrešču uniwer- stiatu absolwenteem. Profesoru padomei esot 100,000 rbl. leels kapitāls nepezeeščamo ehtu uščelščanai, un pilšehta dodot beš atlihdšības wajadšgo semes gabalu.

No Pleškawas. Jau ihšumā sīnojām, ka kreewu semneeki ušbrufšči kahdai koleras barakai. Šrahdas, ka tee jau no pašča šahuma isturejušees naidigi pret medi- zinas studentu Wotanski un feldšcheru Wolkowu, jo wini, luhš, „šagīštejot Peipus esera ušdenti un nonahwejot koleras šlimneekus“. Pa ušbrufuma laiku semneeki studentu egruħ- dušči eserā, bet par laimi tūwumā gadijufšes laiwa, ar kuru kahda wezmahte studentu išglahbuse. Feldšcheru sem- neeki šīpri peefawušči un 5 koleras šlimneekus pahrnefufšči no barakas uš mahjam. Polizīstis, kufš studentam ne- fneedšis palihdšību, atlaišs no amata; apžeetinati 36 sem- neeki, kuri peedatjušees pee ušbrufuma.

Ahrsemes.

Generalstreiks **Sweedrija**, pee kura peedalijs ap 300,000 šrahdneeku, peħz awišču sīnam, šahš isbeigtees. Streikotajeeem peetruħst naudas. Partijas kase nespeħi

ušturet tik daudš streikotaju. Lihds šchim wiš streikotajī šaudejušči ap 12 mlš. kronu algas. Interesanti tas, ka streikotajī isturas toti kabrtigi, ar waru ne weena no darba neattura. Uš laukeem druwu nokopščana ne- teektrauzeta. Lauššrahdneeki nestreiko. Sweedru šrahdneeki, redšams, sīna, ka ar waras darbeem nefa ne- panahš. Wini isturas tā kulturas zilweki. Šrahdneeku demonstrazijas, sinams, noteef, muħfu bilde ari kahdu tahdu demonstraziju rahda, bet no pahrsteidšigām warmahžibam sweedru šrahdneeki atturas. Pee šozialdemokrateem ne- peederigā šrahdneeku šaweeniiba ištutijufe žirkularu, kura teiktis, ka streiks peeneħmis neatšīstamus apmeħrus un tapeħz ušaižina uš 26. (13.) augustu darbu attal eefahkt. Pehz sweedru waldbības apreħkina 16. (3.) augustā pawīšam streikota 284,418 šrahdneeki. **Kretas** deħt starp **Tur- ziju** un **Greekiju** draudeja iželtees karšč. Turzija jau eežehla Kretā gubernatoru. Bet leelwalstis Turzijai, kura

Ziņas pee Melīas.

azim redšot par wari gribeja eefahkt karu, heidsot tomeħr pahrwīlka šriħpu par reħšinu. Kretas šalas aishargu walstis Kreewija, Franziija, Angliija, Štaliija, greešās pee turu wal- dibās ar kopeju rakstu, kura noteikti iščkaidroja, ka Kretas jautajums iščkīrams tikai Kretas aishargu walstim, kuras Balkanu puškalā nezeetiščot nekahda status quo — iħdš- šchinejā stahwolka pahrgroščšanas. Škweenat walstij wiņas garantejot wiņas lihdsšchinejo teritoriju — peederuma robesčas. Uš Kretas uħdeneem sawu kara fugu Turzija ari lai nesuħtot. Par kabrtību Kretā gahdaščot wiņas paščas. Un Turzijai atleek tikai apmeerinatees. Wikai buħtu ja- apmeerinas pat tad, ja aishargu walstis Kretu iščkaidrotu par peewenotu pee Greekijas, kahdejadi Kretas jautajums ari galigi wišlabaki buħtu iščkīrams. Bet leelwalstis tomeħr grih išpatikt ari Turzijai un ušturet tāš wirš- kundšību par Kretu, kaut ari waj tikai wahrda peħz. Greeku šlaga Kanēšā (Kretā) tapeħz nonemta pret Kretas eedšīwotaju grihu. Kreta, tā ahrsemju awišes raksta, laikam dabūs pilnigu pašchwaldbību, bet paliks sem Turzijas wiršwaldbības. Waj ar to kreteešči apmeerinašees — ne- tizami, jo kreteešču interesēs kopejas ar Greekijas greeķu

interesem. **Marokas** sultanam Mulejam Hafidam peĥz daščam ťinam laimejees ťawangot Roghiju Bu Hamaru, kurešč bija ťazehlees pret sultanu, tiščoĥa peĥz ta trona un nesen pat bija eelenzis jau pašču galwas pilsehtu. Peĥz žitām ťinam Bu Hamars gan wehl ťawangots neefot, bet žit noťlahrťiams, tad Muleja Hafida ťara ťpeĥs ťchoreis pateefi uswarejis Bu Hamara peekritejuš. Sawangoteem Bu Hamara peekritejeem sultans pawehlejis nožirť labās roķas, kreisās ťahjas, dragat ťchoķus, pašču Bu Hamuru peĥz daščam ťinam wadaščot apkahrt buhriit un raħdiščot laudim. — Pee Melilas mauri, ťa telegrafs ťino, atkal usbrukušči ťpaneescheem. Spaneesču generalis Marino Melilā praša wehl 10,000 wiħru leelu paťtiťrinajumu, preekšč ťura dabuščanas wińšč usbrukumu neusťahkščot, bet tiķai attureschotees. Kad peenahkščot peepraťtee 10,000, tad generalim Marino buħščot pawiťam 48,000 wiħru. — **Uf ťeemeta polu** gaiša kugi gribeja aišbraukt gaiša kugotajs Uelmanis (Wellmann). 15. (2.) aug. wińšč Šchpižbergu ťaiā laimigi pažehlās gaišā un jau no brauza uš ťeemeta puť werťes 60, kad balons peepeschi

Turku jauneezĥtais Kretas gubernators.

ťabta ťwahrsitees, jo no ta bija atraiffjuščees un noķritušči aħdas maik ar promiantu, ťadeħt balons ťaudejis liħdťťwaru. Uelmanis gribejis greestees apkahrt, bet naw wairs warejis balonu apgreest. Waĥadťejis iťlaiť gaħťi, lai waretu nolaiťtees ťemē. Norwegu eťťpedizijas dalibneek uš kuga „Frana“, dabujušči ťinat par nelaimes gadijumu ar Uelmani, dewuščees pa ledu wiķam palihgā. Wineem iť dewees ťaķert bukťeertauwu un aišwiłk balonu uš Wirgas liħži. Welkot balonu ťiťpri ťaboĥaja. ťaunu brauzeenu ťchogad wairs newar ťariħtot. Uelmanis brauks atpaķat uš Norwegiju. — **Wahzu** gaiša kugotajam Parťesalam ari nelaimes ta brauzeens no Frankťurias pee Mainas. Kugim bija janolaiščas ťemē. — **Reimsā** (Franzija) wairaki gaiša kugotaji iťdara ťaħiħťtes gaiša brauščana. 30 kilometrns (27 werťes) nobrauza: Eťsandje — 28 minutēs 59¹/₂ ťet., grafs Lambertis — 29 min. 2 ťet., Leťewrs — 29 min. 23³/₅ ťet. un Pauls Ĥahns — 32 min. 4²/₃ ťet. — Sažihťtes daščados weidos wehl turpinās. Gaiša kugneezibā, neťkatotees uš daščeeem welteem mehģinajumeem un nelaimes gadijumeem, panahłumi tomehr jau ir milťigi. Grafs Zepelins 28. (15.) augustā gaiša kugi brauščot uš Berliņi, tur wiķu ťagadiščot ar leelisku godu. Bilde redťams, ťa

Zepelins ar ťawu gaiša kugi lidinas wirs Kelnēs, kad tas nesen no Frankťurtes pa gaišu brauķdams nonahza Kelnē.

Tokija, 21. (8.) aug. Parakťija wakar liħgumu, ťas Antungas-Mudenas dťelťsžeta buħwi iťťķir ťarĥ Kinas un Japanas wal dibam meera žekā.

Abis-Abēā, 20. (7.) augustā. Neguťa Menelita weťelibas ťahwoķlis ir apmeerinofchs. Wakar neguťs peeneħma aħrwalťiju aiťťahwjuš.

Milanē, 19. (6.) augustā. Oģinati pilsehtinā pahtruhģa elektriskās apģaģmofchanas eestahdes wara draħts. Ĥa uskriķa uš ťahda žita elektriska wada un tuħliķ eedegās pilsehtinā wiťas elektriskās apģaģmofchanas draħtis, no turam ťchahwās aħrā metreem garaš elektriskās uģunis. Ĥiķa nonahwetas 10 personas un ťahdas 20 ťmagi eewainotas.

Stoħholmā, 21. (8.) augustā. Peħdeģās deenas atkal 9000—10,000 ťrahdneeki ťahjuščees pee darba.

— Še ťagaida, ťa ťreiks jau otrdeen, 24. (11.) aug., beģťees. Komiteja war ťneegt ťreikotajeem tiķai ĥoti maģu palihdťbu. Ĥā, peemeħram, Stoħholmā uš 992 ťreikotajeem iťdaliķa tiķai 500 kronu. uš ťo ťrahdneeki iťteģās, ťa ilģat wairs newarot badu žeeť.

Muħfu bildes.

Werťes ťeščas no Ĥutuma ťĥaiťā apģabalā atrodas Ĥaudes muiťha, ťura peeder Rigas tirgotajam Menģendorťam, kurešč to 1888. gadā nopirķa no barona Oťten-Saĥena. Ĥaudē 798 deťetinas muiťhas un 455 deťetinas ťemneeku ťemes. Ĥaudē ťĥaiťs dahrťs ar labi eerihģotu ťiltunnizu, ťura redťama bilde. Oģiģtājā ťpitaliģo ťlunnizā, ťura weentulģā weetā, usħem un apkopģ ap 30 ťlunnieku. 1686. g. Ĥaudē bija „tumsču aťnu leetus“, kurešč, ťa weħlak iť meťleģot iťrahģiģās, ĥaťahweja no infuťorģiju, maģu dťiħwneeziau un ťabdu atleekam, ťa tad bija, ťa jau iħťis leetus, žehlees tepat muħfu ťemes wirťu. 1623. gadā liħdģiga pahrahģiba bija Kulģigas aprinkģ. Ĥaudis to uťťatģiķa par nahģofčas nelaimes ťiħmi un par Deewa ĥodu. Ĥerģogs pawehleja, lai notura atkłaħtus deewalģoģumns ar liħģťchanam, lai Deews no kureťemes noweħrťu ťcho nelaimi. — Ĥundas parks weens no oģiģtateem wiťā Baltiģā. Wińšč atrodas Rģulas (Maģholm) draudģe Ĥģaunģiģā.

Walejas weħstules.

B. Ģ. — K. Wiťus „Ťaimneekģu un Ťeltemu kalendaram“ nodomatos manuskriptns liħģam ĥuģit „Maģjas Weeģa“ redakģijai, ar peesģimi, ťa tee preekģ „Ťaimneekģu un Ťeltemu kalendara“.

W. R. — D. Weħstuli ĥaneħmām. Preekģ mums buħs par garu. Ĥahģs tiķ plaščs apģereģums iťdodams graģmatā. Spenģera filofofģijas papildinajumi wiťlabaki buħtu druģajami ťpezialos filofofģistos ťchurnalos. Muħju laģitaji wiģi pat wehl nepaģiģs ta paģcha Spenģera.

Redaktors: Dr. philos. P. Ģalģis.

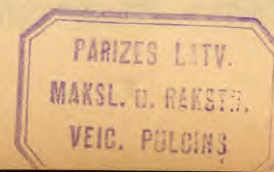
ģpawħneekns un iťdeweģs: Dr. phil. Arnolds Ģlates.

Buħwes apģalumns,

ķeħķa un ĥaimneezģibas leetas par peeneħmiģam ĥenam peedahģā

ģ. Sileneekģa jaunatweħrtais weĩķals

ģuworowa eelā Nr. 3.

Pirma Kreemu Apdrošdinaschanas Beedriba

dibinata **1827.** Sw. Peterburgā.

Pilnigi eemakfats pamata kapitāls **4,000,000** rbl.

Reserwes kapitāls (ult. 1908. g.) **11,000,000** "

Uguns apdrošdinaschana. Dshwibas un renschu apdrošdinaschana.

Kolektiwu un atsewischku nelaimes gadijumu apdrošdinaschana.

Dselszetu un twaikonu nelaimes gadijumu apdrošdinaschana

us wifu mshschu un pret weenreifeju masu premijas maksu.

General-agents:

R. John Hafferbergs, Rigā,

Kungu eelā Nr. 22.

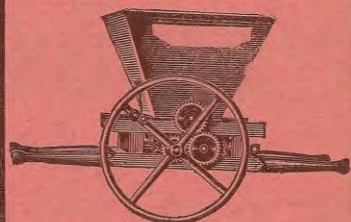
Agenturas:

Arensburgā: S. Schwallbach.
Minaschos: Jul. Erhardt.
Muskne: Dr. B. Raue.
Adamnischā: C. v. Gutzeit.
Bolderasā: S. Uniwier.
Kemeros: Jul. Baehr.
Lejas muischā: }
 Baltas apr.: } A. Wilhelms.

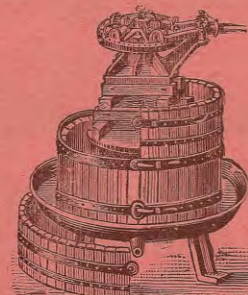
Limbaschos: Th. Hansen.
Lubanē: A. Augustin.
Was-Salazē: Dr. C. Rosit.
Neubadē: P. Moltrecht.
Opē: A. Kutschbachs.
Ruhnenē: Dr. A. Lane.
Strihweros: M. Kofe.
Stufenē: W. Semel.

Smiltene: Paul Lusch.
Slofā: Rob. Walter.
Stufmanos: A. Keefner.
Waltā: K. Schmidt.
Walmeerā: A. Hesse.
Werawā: Dr. A. Rarp.
Wex-Gulbenē: v. Glasenapp.
Zehsis: Wilh. Trampedach.

Anglu wihna un ogu wihna fabrikazijai

anglu un ogu dsirnas,

preses

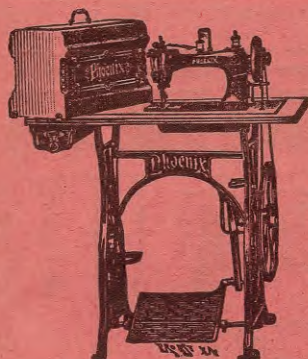
angleem un ogam.

Wihna filtrus, wihna pumpjus, pudetu ailkorketajus, kapletu maschinas

peedahwā lehti no krabjuma

Hugo Herm. Meyer, Rigā.

Wisada weida maschinas.

Phoenix ahtrschujmaschina!

Zabata schujmaschina gimenei, ruhpneezibai un industrijat, jo rotejofchais mechanisms maschinai sneebis eewehrojamas preefshrozibas.

Phoenix schuj, ischuj un sipee wisahtrakti.

Phoenix eet wisweeglati.

Phoenix nepasihst gandrihs dilschana.

Phoenix ir weenlabrachi rishojama.

Stahwam ir dubulti bumbiau lehgerti. Kawejofchi trauzejumi waj dahrgas reparaturaš pee Phoenix maschin. pilnigi isflehtgas.

Weeniga pahredschana

W. Ruth, Rigā,
Kungu eelā Nr. 25.

Kofas schujmaschinas
(Singers sistemas)
no 20 rbl. — sahtot.

12 rbl. weetā tikai par 3 rbl.

isfuhstam us pehymafsu un bes eemakfas flaiskus un isturigus atklahiskus kungu tabatas pulstenuš is ihsta amerikānu jaunfelta „Prima“ (ne seltitus) ar apbrishojamu gravuru, usweltami bes atflehgas par 36 stundam reisi ar galwojumu par pareiju gaitu us 6 gabi. Sčos pulstenuš pat spezialists neisfchirs no ihsteem selta 56% prowes, kuri mafā 60 rbl., 2 gab. 5 rbl. 50 kap., weens damu 4 rbl. Tahdi paschi fegti ar 3 wahzineem „Doubleor“, apbalwoiti medakam, 6 rbl., 2 gab. 11 rbl. 40 kap., weens damu 7 rbl. Par brihwu teel peeliks pee katra pulstena: 1) panzera kehdiite no tahda pat selta, 2) fudraba breloks 84% seltiis, ar flaisku gravuru, 3) samta maifnisch pulstena usglabafschanai no bojafschanās. Adrese: **Варшава 9, Торговый Домъ Т-ва „Аполло“, 1 почтовое отделение.** Par pulstena fuhstichanu un eepalafschanu jamafā no 1—4 gab. 50 kap., bet us Sibiriju 75 kap. Us Sibiriju bes eemakfas neisfuhsta. Korespondenze kreemu waj wahju walodās.

Katcam Siguldas apmekletajam eeteizams nupat isnahfuschais

Widsemes Schweizijas Zelu plans,

turā jo fhki usfihmetas un 4 krabhās iswestas wisas pils drupas, kalni, upeš, alas, zeti un tekas lihds ar 10 glihteem ainawu skateem un ihfu wehsturisku aprastu. Latwiski no S. Widina. Mafā 25 kap. Dabujams **Ernsa Plates drukatawā,** Rigā, pee Petera basnizas un Stahru eelā 13, tā ari wisās grahamatu firgotawās.

Ishetrapadsmitais gads

mahzibas wehstulem grahmatweeschana, stenografija, kantordarbos, korespondenze, prakt. rehkinafschana un amizā. Prospektu peejuhsta pret 7 kap. palmaru. Adrese: C. Цезарьбургъ, Б. Ръзвий Островъ № 29, Котора педаний Р. А. Кноке.

R. A. Knoke,

mahz. wehstulu isbewejs un furju waditajs.

E. Despréaux seeweefchu gimnāfija, Leelā Gildē.

Ar wišām kroma gimnāfijas teešibam.

Semīšdā wehriba teef peegreesta: frantschu, angļu un wahžu walodam. Wnemšchanās ešfameni 17. un 18. auguštā, pulstēn 10 no rišta.

Māhžibu šahkums 20. auguštā.

Luhgumrakstu peenemšchana no 10. augušta ikdeenās no pulstēn 11—1 pehž pusdeenās.

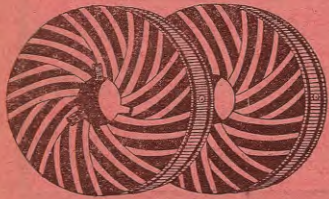
Mahkfligu dširn-akmenu, grubbu akmenu
un materialiju fabrika un noliktawa

no

A. E. Fuchs, Rigā.

Kantoris: Marijas eelā Nr. 50, ce-eja no Stabu eelas.

Par dširn-akmenu išturibas spēhju un afumu no dširnawu ihpašchneeem ir loti daudz wišlabako atšinibas rakstu.

Ilggadeja praktika.
Pilnīgs galwojums.
Patenteta masa.
Paseminatas zenas.

Selta un fudraba medataš uš ištahdem par dširn-akmenu zeetumu, išturibu un afumu.

Zenu rahditaji par brihwu.

Karla Brunowska

FOTO grafijas peederumu
weikals,

Rigā, Walmu eelā Nr. 30.

Aparati un objektīwi arweenu leelā krahjumā
par fabrikas zenam.

Stereoskopu bildes un stereoskopu.

Iluštrets katalogs par 28 kap. pašmarkās.

Slimeem

wahjeem, abas fahrtas, išwilkumi no dšihwneetu sehflu dšeebšereem „Sekara šchidrumš“ ištawatots pehž D. Telničina parauga no D. Kalenitšchento laboratorijas. Simištī-populara literatūra par sehllas išwilkuma darbību uš žilweta organismu, fahstahdita sem ahrtu Abramowa un Winogradowa redahrijas, ištuhata beš maksās. Adrese: D. Kalenitšchento, Moskwa, Kozlowskij per. № 21, k.v. № 66, собственный домъ.

Flatons „Sekara šchidrumš“ no D. Kalenitšchento maksā 2 rbl. 50 kap. fuhštichana 1—3 flakoni 40 kap. (war ari uš pehžmaksu).

Latweefchu Laukfaimneeku Ekonomiškā Sabeedriba

Rigā, leelā Behniman eelā Nr. 29

un

==== sawās nodalās: ====

Muffnē	Selgamā	Schagarē	Wentspilt
Muzē	Leepajā	Smiltēnē	Wainodē
Bauškā	Laudones-Obšeenā	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Resetnē	Talkoš	
Selabmeestā	Salbū	Walfā	

peedahwā wišadas laukfaimneezibas mašchinas un rihtus, sehllas, mahkflīgus mehklus un žitus semkopibas peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestahtees abeja dšimuma laukfaimneeki, tā ari beedribas, eemahfajot wišmas 10 rbl. dalibas un 1 rbl. eestahšchanaš naudas.

Sabeedribas laikrakstis „Semtopis“ isnaht reiši nedetā un maksā ar peefuhštichanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gadā.

Pirmā Rigas ratu atšperu un afu fabrika

J. M. Kramer, Rigā,

Behžu eelā Nr. 9, telefons Nr. 1107.

Spezialitates: ratu atšperes un afes, patent, puspatent un smebru afes, tā ari wišas ratu dalas, ratu kronus wairal. fašon., atšaitu šcharnires.

Rahpšahkus, rumbu rinkus, dihtieles rinkus, ilku šcharnires, ratu turwjuš, greeštas buktes, ištregšnojums wairatos fašonos.

Slimigi behrni.

Dr. Hommel'a Hematogens

Preepafot fewiſchki jauffwer **Dr. Hommel'a** Hematogenu un pafafdarinajumi jaatraida.

Dr. N. Awguſtowſkiis Sw. Peterburga: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu jau topſch gadeem leetoju pee wahjeem behrneem baribas uſnemſchanas laboſchanai un ſtjirinaſchanai. Pee tam es wareju par lihdjekla noſihmi un labam ihpaſchibam pahrljeezinatees, fewiſchki kas atteezas uſ preparata ſpehziſinajoſcham ihpaſchibam un ſagremoſchanas weizinaſchannu. Mani brahta dehli 5-7 gadus wezumã gada laika pa-teizotees Hematogenam no bahleem, anemiſteem behrneem, palikuſchi par apateem ſahrtwaigu ſehneem.“

ir no waitra kã 5000 eekſch un ahrſemju profeforeem un ahrſteem par wiſlabako atſihts, dabujams wiſas apteeſas un apteeſu preſchju pahrdotawãs.

Manã apgahdibã iſnabluſſas un dabujamas:

J. Pengerota-Sweſchã

Auglu dahrs.

Pirmã un otrã dala.

Wadons ſem- un dahrſkopjeem pee eenefigu auglu dahrsu eeribloſchanas, apſchabdiſchanas un aploſſchanas, lihdſ ar praktiſteem aiſchadijumeem, kas ja-eeuwehro auglus iſleetojot mahjturibã un tirdſneeziã. Nr 74 ſihmejumeem teſtiã.

==== **Makſã 1 rbl.** ====

Mahkſligi mehſli dahrſkopibã.

No profefora Dr. Paula Waguera, Darmſtãdes laukſaimneeziſtas iſmehginajumu ſtaizias preſſchneela.

==== **Makſã 40 kap.** ====

Ernſta Plates drukatawa,

Rigã, pee Petera baſniizas un ſchahran eelã Nr. 13.

Deb^t Kapitãls Kred^t

==== **Kursi: Kantoriſteem Gramatweſcheem** ====

« kungeem un damam. »
Sakums kãtrã laikã. Proſpekti par w.

J. Kasimirs, Rigã, Basteja bulw. II, pr. kreew. teatr.

Praschana ir: **Kapitãls I**

Augſtaka algal Labaks ſtawokliſ I
Zeen. weikaln. par welti uſr.
kreetr. ſpekus. Ludsu peepraſit.

Sublimat-ſeepes, karbol-ſeepes, kreolin-ſeepes, darwas ſeepes, antraſol-ſeepes

(baltas darwas ſeepes),

ari ar glizerina un lanolina ſaturn,
peedahwã kã atſihtuſ

fewiſchki labus deſinfekziijas lihdſeklus

H. A. Brieger,

ſeepju un parfimeriju fabrika.

Dabujamas apteeſas, apteeſu preſchju un parfimeriju weitalos un manãs fabrikas nolittawãs.

====
Dſeſſs gultas,
behrnu ratinus,
waſgajamos ſekus,
petrolejas wahritajus,
tehjmãſchinas,
emalj. wahram's traukus,
petrolejas krahnis,
ſtikla un fojanſa prezes,
nikela un aſfenida prezes,
peedahwã pa lehtafam ſenam

J. E. Muſchke
lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelã Nr. 18.
Metala Kapu Froni
leelã iſwehli lehti.

Auglu, frantschu, wahzu, freewu

un zitã walodã pamatigi, aſtri
un lehti eemãzas

Dr. Kummera

walodu inſtitutã,
Rigã, Teatra bulwari 8, II.
Proſpekti par welti.

**Kant
kas
fewiſchks**

ir tehta firmas Aletſej Sub-
ſin pehznãhjeja

A. Kusnezow un Komp.

Swaigſ ſubſijums ſmallatã

Familijas tehjas

ar ſeedeem jaukta 1 rbl. 60 kap.
lihdſ 3. rbl. mahzina.

P. H. Peters,

agraf Tsin-Lun,
Rigã, ſchluhnu eelã Nr. 4.

Telefens
3064.

Manã apgahdibã dabujams:

Jowans un Olga. Weh-
ſturiks
romans no A. ſon Kladowa.
Tulkojis W. Behriſ. Makſã
1 rbl. 50 kap.

Uſ diwã ſwaigſnem.

Romans 2 dalãs no Kurda
Baſwiſa. Latwiſki no A. Deg-
lawa. I. dala 60 kap., II. dala
80 kap.

ſemermuras lihgawa.

ſtahtis no Waltera ſkota. Latw.
no A. Deglawa. Makſã 75 kap.

Hernhuteeſchi. Drama 5 zehl.
no Porutu
Zahna. Makſã 40 kap.

Jannã pãſaule. Romans
3 dalãs no
Auguſta Deglawa. I. dala 60 l.,
II. dala 60 kap., III. dala
(Mainitãſ lomãſ) 1 rbl. Wiſas
trihs dalãs kopã 2 rbl.

Hannele. Sapnu djeja no G.
Hauptmana. Tulkoj.
Upaſiſja. Makſã 40 kap.

Ernſta Plates,
Rigã, pee Petera baſniizas un
ſchahran eelã Nr. 13.

No 4711

Captol

**Labakais matu
ubdens**

galwas ahdas iſtriſchanaſ,
aſſpirdſinaſchanaſ un ſtjirina-
naſchanaſ, nerwu eeroſina-
ſchanaſ, fewiſchki ari pret
blauſgam un zaur to ro-
doſchos matu iſtriſchannu.

„Captol“

teet pagat. pehz Dr. med.
J. Eichhoff Elberfeldẽ uſ-
dewuma un naw nefahds
noſlehpumains lihdſekliſ.

Weenigais fabrikants

Ferd. Mülhens

Kelne pee Reines un Rigã.
ſchkuhnu eelã 15.

